

Sprawozdanie
z realizacji w 2015 roku
zadań w ramach
Miejskiego Programu Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony
Ofiar Przemocy w Rodzinie w Lublinie
na lata 2011 - 2015

Zastępca Prezydenta Miasta Lublin

Monika Lipińska

Przewodniczący
Zespołu Interdyscyplinarnego
w Lublinie

mgr Adam Motloch

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
Cel I: Skuteczne i efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez wzmacnianie rozwoju systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	5
Zadanie 1: Doskonalenie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Lublinie.....	5
Zadanie 2: Współpraca międzyresortowa na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	10
Zadanie 3: Diagnozowanie i monitorowanie zjawiska przemocy na terenie Lublina.....	14
Cel II: Zmniejszanie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy w rodzinie.....	19
Zadanie 1: Udzielanie profesjonalnej pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i świadkom przemocy.....	19
Zadanie 2: Udzielanie pomocy i wsparcia osobom lub rodzinom dotkniętym przemocą, zmuszonym do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania bądź pobytu.....	26
Cel III: Edukacja społeczna, profilaktyka i promocja działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	28
Zadanie 1: Upowszechnianie materiałów informacyjno - edukacyjnych.....	28
Zadanie 2: Zmiana postaw, przekonań i zachowań mieszkańców miasta Lublin wobec zjawiska przemocy.....	30
Zadanie 3: Promowanie wartości rodzinnych i wychowania bez przemocy.....	36
Cel IV: Podnoszenie i doskonalenie umiejętności, kompetencji kadry, rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej.....	41
Zadanie 1: Systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury „Niebieskie Karty” i prowadzenia interwencji kryzysowej.....	41
Zadanie 2: Konferencje i seminaria z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla przedstawicieli instytucji, służb, różnych grup zawodowych i społecznych zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....	43
Cel V: Zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie.....	46
Zadanie 1: Działania profilaktyczne oraz korekcyjno – edukacyjne, w tym programy dla sprawców osadzonych w Areszcie Śledczym oraz nieletnich sprawców przemocy.....	46
Wnioski i propozycje dotyczące dalszej realizacji Programu rekomendowane przez Zespół Interdyscyplinary w Lublinie:.....	48

Wprowadzenie

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2015 został uchwalony przez Radę Miasta Lublin w dniu 8 września 2011 roku (Uchwała Nr 176/XIII/2011). Opracowanie Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Lublinie na lata 2011 – 2015 wynikało z zapisów ustawy z dnia 6 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Celem strategicznym Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona ofiar i świadków przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy. Program określa szczegółowe zadania do realizowania ukierunkowane na: rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, doskonalenie kadr zajmujących się diagnozowaniem i pomocą osobom dotkniętym tym problemem oraz edukację i profilaktykę mieszkańców Miasta Lublin.

Beneficjentami programu są osoby uwikłane w sytuację przemocy domowej (doświadczające przemocy, sprawcy i świadkowie) oraz przedstawiciele instytucji udzielających im wsparcia, jak również cała społeczność Miasta Lublin.

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Lublinie jest realizowany przez instytucje i organizacje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin,
- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie,
- Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lublinie,
- Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie,
- Sądy Rejonowe w Lublinie,
- Prokuratury Rejonowe w Lublinie,
- Komendę Miejską Policji w Lublinie,
- Straż Miejską Miasta Lublin,
- szkoły i placówki oświatowe,
- placówki służby zdrowia,
- organizacje pozarządowe.

Celem głównym Programu jest zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie, ochrona ofiar i świadków przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy.

Cele szczegółowe programu to:

- I. Skuteczne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez wzmocnienie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- II. Zmniejszanie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy w rodzinie.
- III. Edukacja społeczna i promocja działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Lublinie.
- IV. Zapewnienie interdyscyplinarnych szkoleń dla służb zajmujących się problemem przemocy.
- V. Zapobieganie stosowaniu przemocy.

Szczegółowy wykaz i opis zrealizowanych zadań przez podmioty realizujące zadania Programu zawarto w niniejszym sprawozdaniu. Sprawozdanie zostało sporządzone w oparciu o informacje przekazane przez następujące podmioty:

- Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin,
- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie,
- Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie,

- Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lublinie,
- Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie,
- Sąd Rejonowy Lublin – Wschód w Lublinie,
- Prokuraturę Okręgową w Lublinie,
- Komendę Miejską Policji w Lublinie,
- Straż Miejską Miasta Lublin,
- Wydział Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin,
- Ośrodek Leczenia Uzależnień SP ZOZ w Lublinie,
- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Lublinie,
- Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE”.

Cel I: Skuteczne i efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez wzmacnianie rozwoju systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadanie 1: Doskonalenie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Lublinie.

➤ Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin.

W pracach Zespołu Interdyscyplinarnego w Lublinie jako przedstawiciel Wydziału uczestniczyła Pani Katarzyna Raczyńska – kierownik Referatu ds. rozwiązywania problemów uzależnień Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych.

➤ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie

W pracach Zespołu Interdyscyplinarnego w Lublinie jako przedstawiciele Ośrodka uczestniczyli Pan Norbert Pędzisz, kierownik Działu ds. Pomocy Środowiskowej oraz 9 pracowników socjalnych Sekcji ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, pełniących jednocześnie funkcję koordynatorów grup roboczych. W perspektywie roku 2015 pracownicy MOPR koordynowali procedurę 1156 „Niebieskich Kart”, z czego 527 stanowiło kontynuację działań rozpoczętych w latach wcześniejszych. Odnotowano wpływ 629 nowych „Niebieskich Kart”. W celu realizacji procedury „Niebieskie Karty” w 2015r. powołano 566 grup roboczych, w ramach których odbyło się 2649 spotkań.

Pracownicy MOPR aktywnie uczestniczyli we wszystkich posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego, zgłaszali wnioski i postulaty dotyczące zasad funkcjonowania grup roboczych oraz problematycznych kwestii organizacyjnych, merytorycznych i indywidualnych, wzięli czynny udział w opracowaniu zaleceń, mających na celu usprawnienie realizacji procedur „Niebieskich Kart” i innych działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Szczegółowe sprawozdanie z działalności grup roboczych w związku z realizacją procedury „Niebieskie Karty” kształtuje się następująco:

I.	Przemoc w rodzinie					
L. p.	Kategoria	Formy przemocy				
		Fizyczna	Psychiczna	Seksualna	Ekonomiczna	Ogółem
1	Niebieskie Karty A	943	1102	50	251	1207
2 - 4	Liczba osób dotkniętych przemocą w tym:	998	1205	49	268	1221
2 (2a+2b)	osoby dorosłe (18-65l)	786	951	46	217	966

2a	kobiety	719	871	45	203	886
	w tym niepełnosprawne	56	63	3	27	63
2b	mężczyźni	67	80	1	14	80
	w tym niepełnosprawni	11	11	0	3	12
3	dzieci	96	122	1	12	122
	w tym niepełnosprawne	4	5	0	0	5
4	Osoby w wieku powyżej 65 r. ż.	116	132	2	39	133
	w tym niepełnosprawne	38	42	1	19	42
5 (a+b+c)	Liczba sprawców przemocy w tym:	969	1062	53	225	1111
5a	mężczyźni	830	939	51	198	951
	w tym pod wpływem alkoholu	520	593	31	114	593
5b	kobiety	132	116	2	27	150
	w tym pod wpływem alkoholu	29	26	0	9	34
5c	nieletni	7	7	0	0	10
	w tym pod wpływem alkoholu	2	2	0	0	2
II.	Funkcjonowanie grup roboczych					
L. p.	Kategoria	Liczba			Uwagi	

1	Liczba powołanych grup roboczych	566	
2	Liczba spotkań grup roboczych	2649	
3 (3a+3b)	Liczba osób z rodzin z problemem przemocy uczestniczących w posiedzeniu grupy, w tym:	917	
3a	dotkniętych przemocą	536	
3b	stosujących przemoc	381	
III.	Pozostałe działania		
L. p.	Kategoria	Liczba	Uwagi
1.	Liczba wniosków skierowanych do KRPA	23	
2.	Liczba zainicjowanych postępowań karnych	22	
3.	Liczba wniosków skierowanych do sądów rodzinnych	49	
4.	Inne działania (jakie?): Udział w charakterze świadka na rozprawach w sądzie	10	
5.	Udział w posiedzeniach KRPA	23	
6.	Udział w charakterze świadka na przesłuchaniach na Policji i w Prokuraturze	19	
7.	Wizyty środowiskowe w asyście Policji	96	
8.	Skierowanie ofiar przemocy na terapię psychologiczną	513	
9.	Skierowanie ofiar przemocy na poradnictwo prawne	487	

10.	Skierowanie sprawców przemocy na warsztaty korekcyjno – edukacyjne	154	
11.	Skierowanie ofiar przemocy na warsztaty edukacji prawnej	6	
12.	Skierowanie ofiar przemocy osób na zajęcia „Szkoły dla rodziców”	15	
13.	Skierowanie osób do grup wsparcia dla DDA i ofiar przemocy	39	
14.	Współpraca z kuratorami sądowymi - wspólne wizyty środowiskowe, współdziałanie w ramach grup roboczych	48	
15.	Wymiana informacji z Rzecznikiem Praw Dziecka	3	
16.	Skierowanie do Centrum Interwencji Kryzysowej	76	
17.	Skierowanie do Stowarzyszenia AGAPE	74	
18.	Skierowanie do Towarzystwa Wiedzy Powszechnej na szkolenie	1	
19.	Skierowanie do Stowarzyszenia MISERICORDIA na warsztaty terapii zajęciowej	1	
20.	Skierowanie do Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej BONA FIDES	9	
21.	Skierowanie do Stowarzyszenia SOPRA	58	
22.	Skierowanie do Centrum Rozwiązywania Problemów Społecznych na grupowe warsztaty dla ofiar przemocy w rodzinie	4	
23.	Wspólne wizyty środowiskowe, wymiana informacji, współpraca w	6	

	ramach grup roboczych z Ośrodkiem Psychiatrii Środowiskowej „ExCordis”		
24.	Wymiana informacji, współpraca w ramach grup roboczych z placówkami oświatowymi	65	
25.	Wspólne wizyty środowiskowe z psychiatrą lub pielęgniarką środowiskową, wymiana informacji, współpraca w ramach grup roboczych z placówkami służby zdrowia	10	
26.	Wymiana informacji z Zespołami Interdyscyplinarnymi, Ośrodkami Pomocy Społecznej oraz Komisariatami Policji w innych gminach	5	
27.	Współdziałanie w ramach grup roboczych oraz wymiana informacji ze Specjalistyczną Poradnią Rodzin	2	
28.	Wymiana informacji, współpraca w ramach grup roboczych z Fundacją Praesterno	1	
29.	Współdziałanie w ramach grup roboczych oraz wymiana informacji z placówkami opiekuńczo - wychowawczymi	2	

➤ **Centrum Interwencji Kryzysowej.**

W 2015 roku Dyrektor Centrum, pani Agnieszka Zielińska, pełniła obowiązki przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego i uczestniczyła w jego posiedzeniach. Pracownicy Centrum brali również udział w 8 posiedzeniach grup roboczych. 4 razy w CIK organizowane były spotkania interdyscyplinarne dotyczące rodzin z problemem przemocy.

➤ **Sąd Rejonowy Lublin – Zachód.**

W pracach Zespołu Interdyscyplinarnego jako przedstawiciel Sądu brała udział Pani Agnieszka Rojowska. W grupach roboczych uczestniczyło 30 kuratorów. W ramach prowadzonych postępowań wykonawczych przez kuratorów rodzinnych i karnych podejmowano działania w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie. Wydano 195 dozorów z art. 207 kk oraz objęto nadzorami 288 rodzin dotkniętych lub zagrożonych przemocą. Rozpowszechniano informacje o instytucjach udzielających pomocy w środowisku lokalnym w ramach obowiązków służbowych kuratorów. Inicjowano 52 działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez informowanie odpowiednich służb (policja, MOPR, prokuratura, wydział rodzinny). W środowiskach dotkniętych przemocą zainicjowano 56 interwencji.

➤ **Lubelska Izba Lekarska.**

W pracach Zespołu Interdyscyplinarnego w Lublinie jako przedstawiciel Lubelskiej Izby Lekarskiej uczestniczyła dr Maria Dura.

➤ **Straż Miejska Miasta Lublin.**

W spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego uczestniczyli przedstawiciele Straży Miejskiej Pani Sylwia Kuc i Pan Jacek Kucharczyk.

➤ **Komenda Miejska Policji.**

W pracach Zespołu Interdyscyplinarnego w Lublinie z ramienia Komendy Miejskiej Policji w Lublinie uczestniczyła asp. Irmina Łakota – specjalista Zespołu ds. Nietletnich i Patologii Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Lublinie - **9** posiedzeń.

W pracach **2252** posiedzeń grup roboczych uczestniczyli dzielnicowi z Komisariatów I-VII Policji w Lublinie.

Policjanci z Zespołu ds. Nietletnich i Patologii Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Lublinie uczestniczyli w pracach **37** posiedzeń grup roboczych.

➤ **Sąd Rejonowy Lublin – Wschód.**

W pracach Zespołu Interdyscyplinarnego uczestniczył Pan Henryk Gabis z II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej. 8 kuratorów wzięło udział w 46 posiedzeniach grup roboczych, 1 kurator uczestniczył w 4 spotkaniach Zespołu Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka w siedzibie Centrum Aktywności Środowiskowej przy ul. Grygowej w Lublinie. W pracach Powiatowego programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą na lata 2014 – 2017 udział wzięło 6 kuratorów.

➤ **Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.**

W 11 spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego wzięła udział Pani Agnieszka Bujko - Kierownik Ośrodka.

➤ **Szpital Neuropsychiatryczny SP ZOZ w Lublinie.**

W posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego uczestniczyła Pani Iwona Mialik – Kierownik Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia.

➤ **Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.**

W posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego jako przedstawiciel Komisji brała udział Pani Teodozja Lenartowicz.

➤ **Wydział Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin.**

Praca pracownika Wydziału w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego, udział w pracach zespołu roboczego powołanego w ramach procedury NK oraz udział pracowników placówek oświatowych w pracach zespołów roboczych powołanych w ramach procedury NK. W kilku placówkach oświatowych zaktualizowano procedury postępowania w przypadku krzywdzenia dziecka oraz w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dziecka.

Zadanie 2: Współpraca międzyresortowa na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

➤ **Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin.**

W ramach realizacji zadania prowadzona była bieżąca współpraca z podmiotami,

którym zlecano realizację zadań publicznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Lublin na 2015 r., tj., z podmiotami, o których mowa w art. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, jednostkami organizacyjnymi Miasta Lublin, w tym placówkami oświatowymi, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lublinie, Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie, podmiotami leczniczymi, w tym Ośrodkiem Leczenia Uzależnień SP ZOZ w Lublinie i Stowarzyszeniem „MONAR” Poradnią Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień w Lublinie, Komendą Miejską Policji w Lublinie, Zespołem Interdyscyplinarnym w Lublinie, Komisją Rozwiązywania problemów Alkoholowych w Lublinie.

Zawarto z Komendą Wojewódzką Policji w Lublinie porozumienie w sprawie przekazania środków finansowych na sfinansowanie realizacji przez Komendę Miejską Policji w Lublinie przedsięwzięcia „Policyjna maskotka przyjacielem dziecka” obejmującego zakup maskotek Komendy Miejskiej Policji w Lublinie „Sierżant Poli”. W ramach dofinansowania zakupiono łącznie 314 sztuk maskotek.

➤ **Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie**

Pracownicy Ośrodka podejmowali współpracę z organizacjami i instytucjami w celu integracji społeczności lokalnej i podmiotów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W ramach współpracy z Sądami kierowano wnioski o wgląd w sytuację dziecka i rodziny, przedstawiciele służb społecznych występowali w charakterze świadka na rozprawach w Sądzie, przekazywano na wniosek Sądu kserokopie dokumentacji zgromadzonej w ramach procedury „Niebieskie Karty” do postępowania w sprawach karnych i rodzinnych. Pracownicy MOPR odbywali wspólnie z kuratorami sądowymi wizyty w środowiskach objętych nadzorem kuratorskim, gdzie jednocześnie realizowana jest procedura „Niebieskie Karty”.

Współpraca z organami ścigania na odcinku karnym i pozakarnym dotyczyła m. in. zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa oraz informacji o przesłankach przemawiających za potrzebą ingerencji we władzę rodzicielską, przesłuchań pracowników socjalnych w charakterze świadka w postępowaniach prowadzonych przez Policję i Prokuraturę, wspólnych wizyt przedstawicieli Sekcji ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w asyście funkcjonariuszy Policji. Udzielano pisemnej informacji na wniosek organów ścigania o sytuacji życiowej osób i rodzin, rodzaju i skali zdiagnozowanych dysfunkcji oraz wymiarze i zakresie świadczonej pomocy w formie pracy socjalnej zmierzającej do zniwelowania skutków istniejących problemów.

W ramach współpracy ze służbą zdrowia pracownicy socjalni odbywali wspólne wizyty środowiskowe z lekarzami psychiatrami oraz pielęgniarkami środowiskowymi, jak również dokonywali wymiany informacji na temat środowisk objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

Ponadto podejmowano współpracę z Rzecznikiem Praw Dziecka, przekazując informacje na temat sytuacji życiowej oraz działań podejmowanych w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

W 2015 r. Sekcja ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie podejmowała stałą współpracę z placówkami oświatowymi w zakresie wymiany informacji i pomocy uczniom pozostającym w trudnej sytuacji opiekuńczo – wychowawczej oraz ich rodzinom.

Współpracowano z placówkami wsparcia specjalistycznego, w tym Centrum Interwencji Kryzysowej, Specjalistyczną Poradnią dla Rodzin MOPR, Ośrodkami Leczenia Uzależnień przy ul. Karłowicza, Abramowickiej oraz Montażowej, Stowarzyszeniami MONAR, STOP, AGAPE, BONA FIDES, SOPRA, Misericordia, ExCordis, Praesterno, Fundacją Likejon, Lubelskim Związkiem Głuchoniemych, Fundacją SOS Ziemi Lubelskiej, Towarzystwem Wiedzy Powszechnej oraz Centrum Rozwiązywania Problemów Społecznych, Domem Dziecka, Pogotowiem Opiekuńczym, Specjalistycznym Centrum Psychoneurologii MODUS oraz Zespołami Interdyscyplinarnymi i komisariatami Policji

w innych gminach, w zakresie kierowania osób i rodzin do udziału w oferowanych formach wsparcia oraz wymiany informacji dotyczących sposobu funkcjonowania w środowisku.

➤ **Centrum Interwencji Kryzysowej.**

Centrum realizowało wspólnie z Komendą Miejską Policji w Lublinie oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lublinie projekt „Przyjazne Patrole”, który objął 235 rodzin. W czasie 104 patroli odwiedzano rodziny 609 razy.

CIK we współpracy między innymi z Komendą Miejską Policji zrealizował także projekt „BEZ przemocy BEZpieczniej w Lublinie” oraz „RAZEM przez NIEmoc”. Większość działań projektowych skierowana była do osób doświadczających lub zagrożonych przemocą.

➤ **Ośrodek Leczenia Uzależnień SP ZOZ w Lublinie.**

W 2015 roku pracownicy OLU uczestniczyli w charakterze specjalistów w posiedzeniach grup roboczych oraz różnego rodzaju inicjatywach mających na celu rozwiązywanie problemów wynikających ze zjawiska przemocy w rodzinie.

➤ **Sąd Rejonowy Lublin – Zachód.**

Nawiązywano współpracę pomiędzy następującymi instytucjami: policją, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie, placówkami oświatowymi, prokuraturą, organizacjami pozarządowymi, Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

➤ **Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.**

W ramach współpracy Komisja podjęła postępowanie o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego z wniosków instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Liczba podjętych postępowań z wniosku:

- MOPR – 29,
- Zespołu Interdyscyplinarnego – 9,
- Policji (na ogół dzielnicowych) – 11,
- Kuratorów – 11,
- Prokuratury – 4,
- Domów Pomocy Społecznej – 7.

➤ **Straż Miejska Miasta Lublin.**

W 4 przypadkach nawiązywano współpracę z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie. W ramach projektu „Razem przez NIEmoc” współpracowano z Centrum Interwencji Kryzysowej (9 razy).

➤ **Komenda Miejska Policji.**

Przedstawiciele Komendy Miejskiej Policji w Lublinie uczestniczyli w pracach i posiedzeniach:

- Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Komisji Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego działającej przy Prezydencie Miasta Lublin,
- Komisji Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego działającej przy Staroście Lubelskim,

Ponadto przedstawiciele Komendy Miejskiej Policji w Lublinie uczestniczyli w spotkaniach dotyczących bezpieczeństwa i porządku publicznego z przedstawicielami Straży Miejskiej Miasta Lublin, które miały miejsce na terenie Komendy.

W 2015 roku Komenda Miejska Policji w Lublinie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie współpracowała min. z Wydziałem Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin, Wydziałem Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego miasta Lublin, Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej, Kuratorium Oświaty, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lublinie, Ośrodkiem Leczenia

Uzależnień, Centrum Interwencji Kryzysowej, Prokuraturą Rejonową, Sądem Rejonowym, Katolickim Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE”, Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej, Fundacją SOS Ziemi Lubelskiej, Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz organizacją pozarządową Homo Faber.

W 2015 roku Komenda Miejska Policji w Lublinie współrealizowała projekt „**BEZ przemocy Bezpieczniej w Lublinie**” w ramach porozumienia partnerskiego zawartego w dniu 16 czerwca 2015 roku. pomiędzy gminą Lublin, w mieniu której działa Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie, a Katolickim Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE”, Miejskim Klubem Sportowym „Kalina – Lublin”, Stowarzyszeniem „Bezpieczna Lubelszczyzna”, Komendantem Miejskim Policji w Lublinie.

W ramach przedmiotowego projektu policjanci i pracownicy Wydziału Prewencji KMP w Lublinie prowadzili pogadanki i spotkania profilaktyczno – edukacyjne wśród społeczności lokalnej jak również wzięli udział w wydarzeniu finałowym konferencji „BEZ przemocy – bezpieczeństwo, Edukacja, Zabawa”.

➤ **Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.**

W 2015 roku ośrodek prowadził współpracę pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i zapobieganie jego skutkom – spotkania z dzielnicowymi (10), kuratorami (5), pedagogami szkolnymi (4) i pracownikami socjalnymi (17), asystentami rodziny (10) i pracownikami SOW Tyszowce (3). Liczba prowadzonych zespołów roboczych - 49. Inne działania podjęte w ramach w/w zadania to spotkania robocze w Specjalistycznych Ośrodkach Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Tyszowcach oraz w MRPIPS mające na celu efektywne przeciwdziałanie przemocy poprzez współpracę między ośrodkami.

➤ **Sąd Rejonowy Lublin – Wschód.**

W ramach realizacji zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie współpracowano z następującymi instytucjami:

1. Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lublinie - wymiana informacji w zakresie doświadczeń w pracy z klientem pomocy społecznej i osobą nadzorowaną oraz podejmowanie wspólnych działań na rzecz osób doświadczających przemocy lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;
2. Komisariatem III i VI Policji w Lublinie – przekaz informacji i podejmowanie wspólnych interwencji;
3. Komendą Miejską Policji w Lublinie – przekazywanie zgodnie z zawartym porozumieniem, wykazów nieletnich, wobec których wykonywane jest orzeczenie sądu w związku z popełnieniem czynów karalnych, polegających na stosowaniu przemocy lub groźby bezprawnej;
4. Placówkami oświatowymi – organizowanie przez kuratorów rodzinnych na terenie szkół spotkań z nauczycielami, uczniami i ich rodzicami, podczas których poruszane są tematy związane ze zjawiskiem przemocy domowej, podstawami prawa rodzinnego, głównie w części dotyczącej relacji rodzice – dziecko, z uwzględnieniem praw i obowiązków oraz sytuacji, które powodują ingerencję sądu;
5. Domem Samotnej Matki przy ul. Bronowickiej w Lublinie;
6. Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy ul. Bazylianówka w Lublinie;
7. Placówką Wielofunkcyjną „Pogodny Dom” w Lublinie;
8. Dziecięcym Pogotowiem Rodzinnym w Lublinie;
9. Poradnią Psychoprofilaktyki i Terapii Rodzin przy ul. I Armii Wojska Polskiego w Lublinie;
10. Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lublinie;
11. Ośrodkiem Leczenia Uzależnień SPZOZ przy ul. Karłowicza w Lublinie;

12. Stowarzyszeniem MONAR Poradnią Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień w Lublinie;
13. Organizacjami pozarządowymi.

➤ **Wydział Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin.**

Dialog z instytucjami zaangażowanymi w wychowanie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie placówki oświatowe współpracują od wielu lat z organizacjami i instytucjami zajmującymi się profesjonalnie pomocą dziecku i rodzinie m.in.: z Młodzieżowym Ośrodkiem Socjoterapii, Ośrodkiem Profilaktyki Środowiskowej, Fundacją KLUCZ, Stowarzyszeniem Wiosna, Wydziałem Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin, Kuratorium Oświaty, Komendą Miejską Policji, Funkcjonariuszami policji - dzielnicowymi, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie Prokuraturą Rejonową, współpraca z Zespołem ds. Pieczy Zastępczej i Asysty Rodzinnej, (współpraca z pracownikami socjalnymi i asystentami rodzinnymi w zakresie wspólnego wspierania rodzin dotkniętych problemem przemocy), sądem rodzinnym, kuratorami zawodowymi i społecznymi, Świetlicą Socjoterapeutyczną „Razem”, Centrum Aktywności Środowiskowej, Centrum Interwencji Kryzysowej, Specjalistyczną Poradnią dla Rodzin (MOPR), Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, pogotowiem opiekuńczym, domami dziecka, Poradnią Leczenia Uzależnień, Centrum Młodzieży „Nie lękajcie się”, Poradnią Zdrowia Psychicznego, „Domostwem Amigoniańskim”, Lubelskim Towarzystwem „Nowa Kuźnia”, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, Wydziałem Spraw Rodzinnych i Nieletnich, Sądem Rejonowym w Lublinie, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, Stowarzyszeniem STOP Przemocy, Stowarzyszeniem AGAPE, Parafią Dobrego Pasterza-Grupą AA, Grupą rodzinną AL-ANON dla kobiet, Placówką Wsparcia Dziennego „Jutrzenka”, Świetlicą Środowiskową Akcji Katolickiej, Placówką Wielofunkcyjną „Pogodny Dom”, Wielofunkcyjną Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą w Krasnymstawie, Ośrodkiem Leczenia Uzależnień w Lublinie, Fundacją PRAESTERNO, Fundacją „Dzieci Niczyje”, Fundacją SEMPRE A FRENTE, Stowarzyszeniem Przyjaciół Dzieci i Młodzieży „Con amore”, Monarem, uczelniami wyższymi. W poradniach psychologiczno – pedagogicznych od wielu lat powoływane są grupy interdyscyplinarne które systematycznie współpracują ze szkołami i placówkami oświatowymi w przypadku potrzeby wieloaspektowego wsparcia ucznia. Poradnie prowadzą także punkty konsultacyjne na terenie szkół i przedszkoli.

Zadanie 3: Diagnozowanie i monitorowanie zjawiska przemocy na terenie Lublina.

➤ **Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie**

W 2015 roku pracownicy Ośrodka diagnozowali problem przemocy w rodzinie oraz podejmowali działania w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie, inicjowali działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie oraz realizowali procedurę „Niebieskiej karty” poprzez:

- diagnozowanie środowisk wieloprotblemowych oraz trudnych doświadczających przemocy, budowanie planu pracy socjalnej, przeprowadzanie wywiadów środowiskowych,
- rozpoznawanie potrzeb osób i rodzin, planowanie adekwatnych form wsparcia w ramach pracy socjalnej,
- prowadzenie pracy socjalnej, w tym z wykorzystaniem kontraktu socjalnego, mającej na celu poprawę sytuacji osób i rodzin drogą mobilizowania przy wykorzystaniu w szczególności ich możliwości i uprawnień,

- monitorowanie środowisk, dokonywanie oceny skuteczności udzielanej pomocy oraz aktualizowanie diagnozy,
- udzielanie kompleksowych informacji o:
 - możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie,
 - formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
 - możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
 - organizowanie niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymagał tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
 - zapewnienie osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienia w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
 - współpraca z pracownikami socjalnymi w celu udzielenia osobie i rodzinie doświadczającej przemocy w rodzinie pomocy w ramach świadczeń pomocy społecznej, udział w tworzeniu planu pomocy,
 - informowanie osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie o konsekwencjach stosowania przemocy w rodzinie oraz o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i możliwości udziału w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
 - współpraca ze wszystkimi podmiotami realizującymi procedurę „Niebieskie Karty”,
 - piecza nad dokumentacją dotyczącą spraw prowadzonych w ramach procedury „Niebieskie Karty”
 - współpraca z członkami Zespołu Interdyscyplinarnego,
 - informowanie Zespołu Interdyscyplinarnego o pracy grup roboczych i udzielonej pomocy,
 - prowadzenie obsługi organizacyjno - technicznej Zespołu Interdyscyplinarnego,
 - kontakt i współpraca z przedstawicielami innych instytucji w zakresie pracy Zespołu oraz komórkami organizacyjnymi Ośrodka,
 - prowadzenie ewidencji uchwał wewnętrznych oraz dokumentacji Zespołu,
 - przygotowywanie informacji, analiz, zestawień, raportów oraz sprawozdań z zakresu realizowanych zadań,
 - współpraca z organizacjami i instytucjami udzielającymi pomocy i wsparcia osobom i rodzinom doświadczającym przemocy w rodzinie,
 - współpraca z sądami i prokuraturą w ramach prowadzonych spraw,
 - gromadzenie danych dotyczących placówek udzielających wsparcia i pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz miejsc gdzie realizowane są programy korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy.

➤ **Centrum Interwencji Kryzysowej.**

W okresie sprawozdawczym placówka udzieliła pomocy 877 klientom (aktywne karty klienta), w tym 49 dzieciom, 739 osobom w wieku 19-59 lat oraz 89 osobom w wieku powyżej 60 roku życia. 573 osób pojawiło się w CIK po raz pierwszy. Ponadto 799 osób uczestniczyło w spotkaniach profilaktycznych poza CIK (brak karty klienta).

Wielu klientów Centrum Interwencji Kryzysowej to osoby doświadczające przemocy, w tym zakresie pomocą objęto 155 osób, w tym 9 dzieci.

Pracownicy socjalni CIK założyli 8 niebieskich kart i brali udział w 8 grupach roboczych.

Pracownicy CIK podejmowali też działania w środowisku we współpracy z innymi służbami. Odnotowano 15 interwencji, 12 spotkań z policją, 4 spotkania interdyscyplinarne w sprawie klientów. W sumie 73 działania w środowisku.

➤ **Sąd Rejonowy Lublin – Zachód.**

Wydawano orzeczenia i prowadzono statystyki spraw dotyczących przemocy w rodzinie. W 2015 roku wpłynęło 137 spraw z tytułu przemocy w rodzinie. Wyrokiem skazującym zakończono 144 postępowania. W 2 sprawach wobec sprawców przemocy orzeczono środki karne, a w 474 środki probacyjne, w tym obowiązek:

- powstrzymywania się od nadużywania alkoholu – 71,
- poddania się leczeniu odwykowemu lub terapii – 34,
- powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach – 2,
- powstrzymania się od kontaktowania z pokrzywdzonym – 4,
- powstrzymania się od zbliżania się do pokrzywdzonego – 6.

W 3 sprawach wydano nakaz opuszczenia lokalu, w trybie art. 75 kk wydano 49 postanowień sądu. Odbyło się 18 spraw o eksmisję sprawcy przemocy w rodzinie.

➤ **Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.**

W 2015 roku KRPA w ramach procedury zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego stwierdziła co najmniej 56 przypadków stosowania przemocy wobec członków rodzin, na 261 wniosków złożonych ogółem w tym roku. Osobom doświadczającym przemocy udzielono informacji o możliwości skorzystania z pomocy psychologicznej i prawnej. Komisja w ramach powyższej procedury przeprowadziła co najmniej 604 rozmów ze świadkami – potencjalnymi ofiarami przemocy i co najmniej 232 rozmowy z osobami wobec których prowadzone jest postępowanie – potencjalnymi sprawcami przemocy.

➤ **Komenda Miejska Policji.**

Wydział Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Lublinie w ramach realizacji przez Policję procedury "Niebieskie Karty" prowadzi (w systemie comiesięcznym) statystykę, dotyczącą zjawiska przemocy w rodzinie. Statystyka w tym zakresie gromadzona jest w Systemie Elektronicznej Sprawozdawczości w Policji (SESPol) przez Wydziały oraz Komisariaty Policji I – VII, podległe Komendzie Miejskiej Policji w Lublinie.

Liczba wypełnionych formularzy "Niebieska Karta – A" – 603

Liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy ogółem – 748 w tym:

- kobiet ogółem – 576
 - do 65 roku życia - 540
 - od 66 roku życia - 36
- mężczyzn ogółem – 76
 - do 65 roku życia - 72
 - od 66 roku życia - 4
- małoletnich - 96

Liczba osób wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie – 609, w tym:

- kobiet - 80
- mężczyzn - 525
- nieletnich - 4

Liczba zatrzymanych osób wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie – 116, w tym:

- kobiet - 1
- mężczyzn - 113
- nieletnich - 2

Liczba osób wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie będących pod wpływem alkoholu – 284, w tym:

- kobiet - 13
- mężczyzn - 270
- nieletnich - 1

Doprowadzonych do PDOZ celem wytrzeźwienia – 131, w tym:

- kobiety - 5
- mężczyźni - 126
- nieletni – 0

Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy:

- fizycznej - 471
- psychicznej - 596
- seksualnej - 18
- innego rodzaju przemocy – 122

➤ **Prokuratura Okręgowa w Lublinie.**

W jednostkach organizacyjnych Prokuratury Okręgowej zarejestrowano łącznie 660 spraw dotyczących przemocy w rodzinie, spośród 441 wszczętych postępowań 226 spraw zostało zakończonych skierowaniem aktu oskarżenia lub wniosku w trybie art. 335 §1 kpk. W 30 sprawach tej kategorii wobec podejrzanych zastosowano środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, w 15 sprawach – dozór policji pod warunkiem opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym (art. 275 §3 kpk), w 21 sprawach – dozór policji z jednoczesnym zobowiązaniem do powstrzymania się od kontaktu z pokrzywdzonym (art. 275 § 2 kpk) oraz w 8 sprawach – nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym (art.275a § 1kpk).

Prokuratorzy w stosunku do 11 oskarżonych wnosili o orzeczenie obowiązków określonych w art. 72 § 1 pkt 5-8 kk i tak wobec:

- 2 oskarżonych – obowiązku określonego w art. 72 § 1 pkt 7a kk (zakaz kontaktowania się z określonymi osobami),
- 4 oskarżonych – obowiązku określonego w art. 72 § 1 pkt 6a kk (uczestnictwo w programach korekcyjno – edukacyjnych),
- 5 oskarżonych – obowiązku określonego w art. 72 § 1 pkt 8 kk.

➤ **Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.**

W okresie sprawozdawczym Ośrodek udzielił bezpiecznego schronienia 48 osobom, odnotowano 162 interwencje telefoniczne. Z hostelu skorzystało 18 osób dorosłych oraz 33 dzieci. Udzielono pomocy 48 osobom, które nie wymagały hostelu.

➤ **Sąd Rejonowy Lublin – Wschód.**

Sąd prowadził działania w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie w ramach prowadzonych postępowań wykonawczych przez kuratorów rodzinnych, w 2015 roku nadzorem objęte były 74 rodziny dotknięte lub zagrożone przemocą, kuratorzy złożyli

2 wnioski o pozbawienie władzy rodzicielskiej oraz 18 wniosków o zmianę sposobu ograniczenia władzy rodzicielskiej poprzez umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej lub rodzinie zastępczej z powodu przemocy i rażących zaniedbań wobec dziecka. Sąd pracuje także z rodzinami, w których występuje problem alkoholowy. W 2015 roku kuratorzy prowadzili 52 nadzory wobec osób zobowiązanych do poddania się leczeniu odwykowemu.

➤ **Wydział Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin.**

Szkoły i placówki prowadzą systematyczną diagnozę problemu poprzez zbieranie danych statystycznych oraz analizę konkretnych przypadków: spotkania pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych z rodzicami uczniów klas I, przeprowadzenie ankiet w klasach dotyczących zjawiska przemocy oraz na temat sytuacji socjalno-bytowej uczniów, wywiady środowiskowe, indywidualne spotkania wychowawców i pedagogów z rodzicami i uczniami, opiekunami prawnymi, asystentami rodziny, kuratorami sądowymi, pracownikami socjalnymi. Szkoły i placówki prowadziły analizę zachowań uczniów, odbywały się rozmowy z rodzicami i opiekunami, poprzez prace zespołów wychowawczych, monitorowano zachowania dzieci w przedszkolu, diagnozowano przyczyny niewłaściwych zachowań dzieci. Nauczyciele prowadzili konsultacje indywidualne z rodzicami w celu rozpoznania problemów dziecka mogących wskazywać na trudności w środowisku rodzinnym.

Cel II: Zmniejszanie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy w rodzinie.

Zadanie 1: Udzielanie profesjonalnej pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i świadkom przemocy.

➤ Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin.

W ramach środków finansowych Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Lublin na 2015 r. zlecono 5 organizacjom pozarządowym, tj. Stowarzyszeniu „STOP”, Stowarzyszeniu „KONTAKT”, Stowarzyszeniu Równych Szans „BONA FIDES”, Towarzystwu „NOWA KUŹNIA” oraz Fundacji Działań Edukacyjno – Społecznych „Od Nowa” realizację 5 zadań publicznych obejmujących prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania problemom alkoholowym i przemocy w rodzinie, w tym prowadzenie poradnictwa indywidualnego oraz grup terapeutycznych dla ofiar przemocy w rodzinie.

Stowarzyszenie „STOP” zrealizowało działanie w łącznym wymiarze 694 godzin obejmujące:

- prowadzenie poradnictwa indywidualnego oraz terapii indywidualnej dla ofiar przemocy w rodzinie w ogólnym wymiarze 509 godzin, w ramach którego przyjęto łącznie 475 zgłoszeń,
- prowadzenie grupy terapeutycznej dla ofiar przemocy w rodzinie w ogólnym wymiarze 123 godzin, w której uczestniczyło łącznie 16 osób,
- przeprowadzenie spotkań w ramach lokalnego zespołu interdyscyplinarnego w ogólnym wymiarze 24 godzin, w spotkaniach każdorazowo uczestniczyło 5 osób,
- przeprowadzenie działań środowiskowych obejmujących rekrutację i szkolenie wolontariuszy oraz zajęcia profilaktyczne z młodzieżą w lubelskich szkołach w ogólnym wymiarze 38 godzin, zrekrutowano i przeszkolono ogółem 5 wolontariuszy – studentów psychologii oraz przeprowadzono spotkania w 20 klasach w 5 szkołach.

Stowarzyszenie „KONTAKT” zrealizowało działanie w łącznym wymiarze 250 godzin obejmujące:

- prowadzenie indywidualnego poradnictwa psychologicznego w ogólnym wymiarze 88 godzin z którego skorzystało łącznie 88 osób,
- prowadzenie indywidualnego poradnictwa prawnego w ogólnym wymiarze 43 godzin z którego skorzystały łącznie 42 osoby,
- prowadzenie 2 grup terapeutycznych dla ofiar przemocy w rodzinie w ogólnym wymiarze 78 godzin w których uczestniczyło łącznie 20 osób,
- przeprowadzenie 41 spotkań w ramach prowadzonych działań środowiskowych na rzecz przeciwdziałania problemom alkoholowym i przemocy w rodzinie w ogólnym wymiarze 41 godzin.

Stowarzyszenie Równych Szans „BONA FIDES” zrealizowało działanie w łącznym wymiarze 279 godzin obejmujące:

- prowadzenie poradnictwa indywidualnego obejmującego porady psychologa (psychoterapeuty) w ogólnym wymiarze 86 godzin w ramach których udzielono 65 porad z których skorzystało łącznie 18 osób, psychologa (psychoterapeuty) - specjalisty ds. terapii dzieci skrzywdzonych przestępstwem w ogólnym wymiarze 43 godzin w ramach których udzielono 40 porad z których skorzystało łącznie 26 osób, prawnika w ogólnym wymiarze 86 godzin w ramach których udzielono 93 porady z których skorzystały łącznie 52 osoby,

- prowadzenie grupy terapeutycznej dla osób doświadczających przemocy w ogólnym wymiarze 30 godzin, w której uczestniczyło łącznie 10 osób,
- 10 spotkań interdyscyplinarnych w ogólnym wymiarze 30 godzin,
- zorganizowane w ramach oddziaływań społecznych spotkanie w ramach którego wygłoszono 4 prelekcje dotyczące problematyki przemocy w rodzinie, współzależnienia oraz zasad przeciwdziałania wtórnej wiktyimizacji w ogólnym wymiarze 4 godzin, w spotkaniu uczestniczyło łącznie 30 osób.

Towarzystwo „NOWA KUŹNIA” zrealizowało działanie w łącznym wymiarze 250 godzin obejmujące:

- prowadzenie specjalistycznego poradnictwa psychologiczne, terapii indywidualną, i terapię rodzin w łącznym wymiarze 160 godzin,
- prowadzenie 2 grup terapeutycznych dla ofiar przemocy w rodzinie w których uczestniczyły łącznie 24 osoby oraz grupy terapeutycznej dla sprawców przemocy w której uczestniczyło łącznie 5 osób w ogólnym wymiarze 90 godzin pracy grupowej,
- prowadzenie działań środowiskowych w łącznym wymiarze 125 godzin,
- z różnych form wsparcia udzielanego w ramach działania skorzystały łącznie 254 osoby.

Fundacja Działań Edukacyjno – Społecznych „Od Nowa” zrealizowała działanie w łącznym wymiarze 63 godzin obejmujące prowadzenie specjalistycznego poradnictwa indywidualnego w ogólnym wymiarze 35 godzin i grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie w ogólnym wymiarze 28 godzin. Ze wsparcia udzielanego w ramach działania skorzystało łącznie 10 osób.

W ramach realizacji zadania ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Lublin na 2015 r. zlecono 2 podmiotom leczniczym, tj. Ośrodkowi Leczenia Uzależnień SP ZOZ w Lublinie oraz Stowarzyszeniu „MONAR” Poradni Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień w Lublinie realizację 2 programów zawierających działania na rzecz przeciwdziałania problemom alkoholowym i przemocy w rodzinie, w tym prowadzenia poradnictwa indywidualnego oraz grup terapeutycznych dla ofiar przemocy w rodzinie.

Ośrodek Leczenia Uzależnień SP ZOZ w Lublinie zrealizował program pod nazwą „PoMOC! Odzyskaj siłę!” w ramach którego prowadzone były zajęcia grupowe dla osób doświadczających przemocy w rodzinie w ogólnym wymiarze 32 godzin zegarowych oraz udzielane indywidualne konsultacje psychologiczne w ogólnym wymiarze 42 godzin dydaktycznych i konsultacje prawne w ogólnym wymiarze 10 godzin dydaktycznych. W zajęciach grupowych uczestniczyły łącznie 23 osoby, natomiast z indywidualnych konsultacji psychologicznych skorzystało łącznie 20 osób, z konsultacji prawnych 2 osoby.

Stowarzyszenie „MONAR” Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień w Lublinie zrealizowało program pomocy psychospołecznej dla ofiar przemocy domowej w ramach którego prowadzone były zajęcia grupowe w ogólnym wymiarze 160 godzin oraz zajęcia indywidualne w formie interwencji kryzysowej w ogólnym wymiarze 40 godzin. W zajęciach grupowych i indywidualnych uczestniczyło łącznie 12 osób.

➤ **Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie**

W 2015 r. kontynuowano działania socjalne, które miały na celu zapobieganie i minimalizowanie problemów wynikających ze zjawiska przemocy w rodzinie. Pracownicy socjalni realizowali pracę socjalną w środowiskach, poradnictwo rodzinne oraz socjalne. Osoby doświadczające przemocy kierowane były do placówek świadczących specjalistyczne wsparcie w formie poradnictwa prawnego i psychologicznego. Pracownicy Ośrodka motywowali i mobilizowali ofiary przemocy domowej do systematycznego udziału we wskazanych formach wsparcia.

W perspektywie roku 2015 koordynowano procedurę 1156 „Niebieskich Kart”, z czego 527 stanowiło kontynuację działań rozpoczętych w latach wcześniejszych. Odnotowano

wpływ 629 nowych „Niebieskich Kart”.

Wieloaspektowym i interdyscyplinarnym wsparciem ze strony grup roboczych objęto 2910 osób, z czego 1595 stanowiły kobiety, 842 mężczyźni oraz 473 dzieci. Udzielono poradnictwa socjalnego 2008 osobom. W 2015r. członkowie grup roboczych sporządzili 716 „Niebieskich Kart – C”, stanowiących plan pomocy osobom, wobec których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy oraz 375 „Niebieskich Kart – D” służących weryfikacji sytuacji oraz podjętych zobowiązań ze strony osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.

Procedury „Niebieskie Karty” zostały zakończone w 488 rodzinach, z czego w 410 z powodu ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy, zaś w stosunku do 78 rodzin w wyniku podjęcia rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Udzielono wsparcia w formie przyznania asystenta rodziny 3 rodzinom, w których przemoc dotyczyła osób małoletnich.

Podejmowane czynności miały na celu wsparcie oraz poprawę funkcjonowania osób, wobec których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy oraz świadków, a także ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz niwelowanie negatywnych skutków wskazanej kwestii społecznej.

W Cel II Zadanie I programu wpisuje się także zrealizowany w roku 2015 projekt pn. „Przyjazne patrole”. Na podstawie porozumienia nr 8/BM/15 z dnia 4 lutego 2015r. zawartego pomiędzy Gminą Lublin reprezentowaną przez Wydział Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządania Kryzysowego Urzędu Miasta Lublin, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie i Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie a Komendantem Miejskim Policji w Lublinie zrealizowane zostało działanie w zakresie przeciwdziałania zjawiskom patologicznym oraz zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom pod nazwą „Przyjazne patrole”. Projekt przeprowadzony został w okresie od 6 lutego 2015r. do 20 grudnia 2015r. W patrolu uczestniczyli: psycholog z ramienia Centrum Interwencji Kryzysowej Lublin, funkcjonariusz policji oraz pracownik Ośrodka.

W ramach powyższego porozumienia do obowiązków pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie należało:

- a) dokonanie wglądu w sytuację rodziny oraz rozpoznanie sytuacji dziecka podczas interwencji,
- b) zapewnienie dziecku właściwej opieki poprzez umieszczenie:
 - u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej lub
 - w rodzinie zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego lub
 - w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub
 - w stacjonarnej placówce służby zdrowia,
- c) w przypadku konieczności odebrania rodzicom dziecka przekazanie pouczenia o prawie wniesienia zażalenia do sądu opiekuńczego na odebranie dziecka zgodnie z art. 12b i 12c ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W okresie od 13 lutego 2015r. do 19 grudnia 2015r. odbyły się 104 patrole, które realizowane były cyklicznie w każdy piątek i sobotę. Ponadto odbyto dodatkowe patrole w każdą niedzielę w okresie od 6 września 2015r. do 29 listopada 2015r. oraz w środę w dniu 3 czerwca 2015r.

Podczas realizacji projektu dokonano wglądu w sytuację 235 rodzin, w trakcie 609 wykonanych wizyt domowych. Ponadto podjęto 27 interwencji zgłoszonych przez Dyżurnego Komendy Miejskiej Policji w Lublinie. W przypadku 9 rodzin zastosowano procedurę odebrania dzieci i sporządzono 9 zawiadomień sądu w związku ze stwierdzeniem zagrożenia zdrowia dzieci – łącznie odebrano 16 dzieci (w tym 5 z interwencji zgłoszonej przez Dyżurnego NMP). Małoletnich umieszczono w: spokrewnionych rodzinach zamieszkałych oddzielnie (11 dzieci), pogotowiu opiekuńczym (2 dzieci), w szpitalu (1dziecko) oraz w placówce opiekuńczo-wychowawczej

typu rodzinnego (2 dzieci). W 14 rodzinach wdrożono procedurę „Niebieskie Karty” sporządzając 19 formularzy Niebieskiej Karty. Członkowie patrolu przeprowadzili także 588 rozmów z rodzicami/opiekunami o charakterze edukacyjnym, profilaktycznym i ostrzegawczym.

➤ **Ośrodek Leczenia Uzależnień SP ZOZ w Lublinie.**

Od marca do lipca 2015r. w Ośrodku prowadzone były zajęcia grupowe oraz konsultacje indywidualne w ramach zadania „Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie” – Program wspierający dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.

Łącznie przeprowadzono 16 sesji grupowych (dwugodzinne = 32 godziny zajęć grupowych) dla osób doświadczających przemocy w rodzinie (uczestniczyły 23 osoby). Od lutego do lipca 2015r. udzielono 42 godzin konsultacji indywidualnych (skorzystało 20 osób). Porady prawne udzielane były od lutego do lipca 2015r., skorzystały z nich 2 osoby.

➤ **Sąd Rejonowy Lublin – Zachód.**

W ramach wykonywanych czynności służbowych przez kuratorów zostało udzielane poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne (około 1416 porad). Podjęto 56 interwencji kryzysowych, a także była prowadzona praca psychologiczna i terapeutyczna z młodzieżą i ich rodzinami w ramach działalności Kuratorskich Ośrodków Pracy z Młodzieżą (3 ośrodki, 15 kuratorów, ok. 80 osób).

➤ **Sąd Rejonowy Lublin – Wschód.**

W Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej 5 kuratorów pełniło dyżury podczas Tygodnia Pomocy Ofiarom Pokrzywdzonym Prześstępstwem w dniach 23 – 28 lutego 2015 r. W Ośrodku Kuratorskim nr 5 przy ul. Lotniczej w Lublinie prowadzono poradnictwo w ramach „Szkoły dla rodziców”. Poprzez wykorzystanie istniejącej sieci pomocy osobom w kryzysie, Sąd prowadził następujące działania:

- interwencje kryzysowe polegające na zapewnieniu wsparcia emocjonalnego, poczucia bezpieczeństwa i zredukowaniu lęku;
- poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne, wynikające z określonych przez prawo i związanych z wykonywaniem orzeczeń sądu zadań kuratora o charakterze wychowawczo – resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym;
- prewencję pierwotną – zapobieganie rozwojowi kryzysów;
- inne nierejestrowane działania związane z poradnictwem, przeprowadzane podczas czynności służbowych osobom nadzorowanym i nie objętym nadzorem kuratora.

➤ **Centrum Interwencji Kryzysowej.**

W okresie od stycznia do końca grudnia 2015 roku w Centrum Interwencji Kryzysowej udzielono ogółem **18726** porad/intervencji, w tym:

- **4486** konsultacji w kontakcie bezpośrednim,
- **503** konsultacje telefoniczne,
- **13695** połączeń w Całodobowym Telefonie Zaufania.

W okresie sprawozdawczym placówka udzieliła pomocy 877 klientom (aktywne karty klienta), w tym 49 dzieciom, 739 osobom w wieku 19-59 lat oraz 89 osobom w wieku powyżej 60 roku życia. 573 osób pojawiło się w CIK po raz pierwszy. Ponadto 799 osób uczestniczyło w spotkaniach profilaktycznych poza CIK (brak karty klienta). Wielu klientów Centrum Interwencji Kryzysowej to osoby doświadczające przemocy, w tym zakresie pomocą objęto 155 osób, w tym 9 dzieci. Pracownicy socjalni CIK założyli 8 niebieskich kart i brali udział w 8 grupach roboczych.

Uwzględniając potrzeby klientów, w Centrum Interwencji Kryzysowej prowadzone były w 2015 roku następujące zajęcia grupowe: trening zachowań konstruktywnych – 10 osób; grupa DDA – 9 osób; grupa samopomocowa – 18 osób. Warsztaty dla rodziców nastolatków – 12 osób; grupa arteterapeutyczna dla kobiet doświadczających przemocy – 15 osób; grupa arteterapeutyczna dla dzieci zagrożonych przemocą – 13 osób. Zrealizowano 3 edycje Szkoły dla Rodziców - 25 uczestników. Przeprowadzono cykl warsztatów edukacji prawnej, w których udział wzięło 50 osób. W ramach zajęć profilaktycznych przeprowadzono 28 spotkań z uczniami i ich rodzicami na terenie lubelskich szkół, w których udział wzięło 536 dzieci i 263 dorosłych.

➤ **Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.**

W ramach procedury zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego Komisja przeprowadza rozmowy z potencjalnymi ofiarami przemocy domowej, udzielając im podstawowych informacji dotyczących pomocy prawnej i psychologicznej. W celu lepszego dotarcia z tymi informacjami we własnym zakresie opracowano ulotkę, zawierającą adresy placówek, w których można uzyskać pomoc. Ulotka rozprowadzana jest wśród osób, co do których są wskazania, że ulegają przemocy ze strony swoich bliskich.

➤ **Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym AGAPE.**

Ośrodek Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześstępstwem w Lublinie przyjął i udzielił porad 1041 pokrzywdzonym. Wystąpiły przestępstwa w następujących kategoriach: przemoc w rodzinie: psychiczna, fizyczna, seksualna, ekonomiczna, zaniedbanie, wykorzystanie seksualne, zgwałcenie, groźby karalne, pobicie, stalking.

Liczba i rodzaj pomocy jaką otrzymali klienci przedstawia się następująco:

- 1720 porad prawnych,
- 1128 pism procesowych,
- 239 porad socjalnych,
- 1493 porad psychologicznych,
- 41 konsultacji psychiatrycznych,
- 60 sporządzonych opinii/ wydanych zaświadczeń.

W ramach Katolickiego Stowarzyszenia Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE” działają następujące grupy wsparcia:

1. Grupa terapeutyczna dla dzieci doświadczających przemocy - Bezpieczna Przystań – 8 osób;
2. Warsztaty kompetencji rodzicielskich bez stosowania przemocy – 34 osoby;
3. Grupy psychoedukacyjne dla kobiet ofiar przemocy(system otwarty) – 17 osób;
4. Grupa psychoedukacyjna dla dorosłych (Trening Zastępowania Agresji) – 10 osób;

➤ **Straż Miejska Miasta Lublin.**

Przeprowadzono 2 cykle zajęć dotyczących umiejętności interpersonalnych i społecznych w Gimnazjum Nr 27, przy ul. Sławinkowskiej w Lublinie oraz 2 cykle zajęć na temat umiejętności interpersonalnych i społecznych w Szkole Podstawowej Nr 4 przy ul. Hiacyntowej.

➤ **Komenda Miejska Policji.**

W 2015 roku Komenda realizowała następujące programy i przedsięwzięcia profilaktyczne:

- „Razem Przeciwko Przemocy - Niebieskie Karty”,
- „Wolność”,
- „Policyjna Maskotka Przyjacielem Dziecka”,
- „Miejski Pokój Przyjęć dla Ofiar Przemocy”,
- „Potrzebujesz pomocy zadzwoń - 81-535-53-30”,

- „Jestem Bezpieczny”,
- „Pułapki Internetowe”,
- „Bezpieczny Uczeń – Poli Radzi”,
- Zintegrowane działania prewencyjne np. „Gimbus Patrol” w ramach programu „Puste Ławki - STOP”,
- „Bezpieczny senior“
- „Bezpieczna kobieta“.

W ramach realizacji programu „Razem Przeciwko Przemocy” w Zespole ds. Nietletnich i Patologii Komendy Miejskiej Policji w Lublinie jako system wsparcia dla ofiar przemocy funkcjonują:

- telefon konsultacyjno - informacyjny 81 535 53 30 „Potrzebujesz pomocy zadzwoń - „My Cię Wysłuchamy i Pomożemy” dla osób potrzebujących pomocy oraz dla ofiar przestępstw, w ramach którego w 2015 roku udzielono 66 porad telefonicznych,
- Miejski Pokój Przyjęć dla Ofiar Przemocy, w którym wykonywane są czynności z małoletnimi ofiarami i świadkami przestępstw. W 2015 roku przeprowadzono 2 przesłuchania.

Ponadto w „Niebieskim Pokoju” udzielono 68 indywidualnych porad osobom, które zgłosiły się do Komendy Miejskiej Policji w Lublinie z problemami dotyczącymi przemocy oraz uzależnień. Osobom dotkniętym przemocą udzielane jest też wsparcie prawne oraz psychologiczne, a także przekazywane są adresy instytucji pomocowych działających na rzecz ofiar przemocy.

W 2015 roku Komenda Miejska Policji w Lublinie realizowała projekt pod nazwą „Przyjazny Patrol”. Głównym celem projektu było zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom, które znajdują się w sytuacji zagrażającej ich dobru. „Przyjazny Patrol” składający się z policjanta, pracownika socjalnego z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, psychologa z Centrum Interwencji Kryzysowej uczestniczył w interwencjach podejmowanych przez policjantów KMP Lublinie oraz monitorował sytuację dzieci w środowiskach niewydolnych wychowawczo, w rodzinach dysfunkcyjnych z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i zagrożonymi przemocą w rodzinie.

„Przyjazne patrole” rozpoczęły się w dniu 13 lutego 2015 roku natomiast zakończyły 20 grudnia 2015 roku. Patrole organizowane były co tydzień, w piątki i soboty, a także w niektóre dni świąteczne w godzinach 16.00 - 00.00 na terenie miasta Lublin.

„Przyjazny patrol” pojawiał się wszędzie tam, gdzie zagrożone było dobro dziecka, w szczególności gdy dziecko pozostawione było bez opieki w domu lub poza nim, gdy było świadkiem czy też uczestnikiem sytuacji przemocy - w tym przemocy w rodzinie, również gdy dziecko było uczestnikiem wypadku komunikacyjnego, w wyniku którego pozostało bez opieki oraz w innych sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu fizycznemu i psychicznemu dziecka.

W ramach pełnionych 104 służb w roku 2015, policjanci z pracownikami MOPR i CIK osiągnęli następujące wyniki :

- przeprowadzili kontrole rodzin pod kątem zaniedbywania dzieci - 235
- liczba rozmów przeprowadzonych z rodzicami - 588
- liczba wdrożonych procedur „Niebieskie Karty” - 19,
- przeprowadzono interwencji - 27
- liczba wniosków sporządzonych do Sądu o odebranie dziecka - 9,
- liczba dzieci odebranych z rodziny na podstawie art.12a ust.4 ustawy z dnia 29.07.2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie -16.

W 2015 roku Komenda Miejska Policji w Lublinie realizowała projekt „Bezpieczna Kobie-ta”. W dniu 14 marca 2015 roku rozpoczęły się dla kobiet z terenu miasta Lublin cotygodniowe, sobotnie zajęcia, trwające do końca czerwca 2015r. Udział w zajęciach wzięło około 50 kobiet, które nabyły umiejętność skutecznej obrony w sytuacji zagrożenia. Uczestniczki akcji „Bezpieczna kobieta w Lublinie” otrzymały dyplomy ukończenia kursu. Podczas zajęć prowadzonych przez policjantów Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej

Policji w Lublinie nabyły umiejętności skutecznego radzenia sobie w sytuacjach zagrożenia (unikanie zagrożeń, jak radzić sobie ze stresem pourazowym, jak nie stać się ofiarą przestępstwa).W zajęciach teoretycznych poruszono problematykę z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W ramach akcji odbywały się również zajęcia praktyczne, które pozwoliły na nabycie umiejętności z podstaw technik samoobrony - prowadzone były przez instruktorów krav maga Klubu K1, który był partnerem Policji w niniejszym projekcie.

➤ **Prokuratura Okręgowa w Lublinie.**

Prokuratorzy w ramach realizacji ustawowych zadań udzielali osobom pokrzywdzonym i członkom ich rodzin zarówno porad jak i informacji o organizacjach i instytucjach zajmujących się udzielaniem pomocy ofiarom przestępstw.

➤ **Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.**

Ośrodek udzielił 1891 porad w ramach profesjonalnej pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, terapeutycznej, medycznej oraz wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie i świadkom przemocy. Liczba i rodzaj udzielonej pomocy przedstawia się następująco:

- 16 grup wsparcia,
- 14 grup terapeutycznych,
- 917 porad psychopedagogicznych,
- 192 porady medyczne,
- 199 porad prawnych,
- 46 zajęć warsztatowych.

➤ **Wydział Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin.**

W szkołach i placówkach prowadzonych przez Miasto Lublin zapewniono uczniom i wychowankom wsparcie pedagogiczne i psychologiczne poprzez zatrudnianie specjalistów na terenie placówek oraz ścisłą współpracę z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi działającymi na terenie Miasta. Zapewniono opiekę, wsparcie, poradnictwo psychologiczne, socjalne i pedagogiczne, udzielano informacji i kierowano uczniów, wobec których istniało podejrzenie doświadczania trudności rodzinnych do specjalistycznych poradni, Centrum Interwencji Kryzysowej, Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii, ZOZ MONAR –Poradni Profilaktyki i Terapii Uzależnień i innych specjalistycznych placówek. Promowano działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, oferowano pomoc specjalistyczną dla osób współuzależnionych. Inne działania to: praca pedagogów i psychologów z uczniami przeżywającymi kryzysy emocjonalne i problemy w kontaktach z rówieśnikami; rozmowy wspierające z uczniami poszkodowanymi w sytuacjach agresji i przemocy; warsztaty umiejętności interpersonalnych, warsztaty dla rodziców, uczniów i nauczycieli dotyczące przemocy i cyberprzemocy; sporządzanie pism do sądu w sytuacji zdiagnozowania przemocy domowej, działania mediacyjne w małżeństwie rodziców ucznia, skierowanie na terapię, praca nad relacjami w rodzinie.

Szczególną rolę w systemie pomocy dziecku i rodzinie pełnią poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Specjaliści udzielali porad i konsultacji dzieciom i rodzicom, prowadzili terapię indywidualną oraz rodzinną, terapię rodzin z problemem alkoholowym i przemocą wobec współmałżonka i dzieci, prowadzono grupowe zajęcia terapeutyczne dla uczniów, kierowano uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym do kształcenia specjalnego, prowadzono w poradniach i na terenie szkół warsztaty kształtujące umiejętności interpersonalne, socjoterapeutyczne przeciwdziałające agresji i przemocy, prowadzone były konsultacje i porady na terenie szkoły dla nauczycieli dotyczące dzieci zachowujących się agresywnie. Poradnie prowadziły diagnozę i terapię dzieci zaniedbanych wychowawczo, krzywdzonych, doświadczających przemocy fizycznej,

psychicznej i seksualnej.

W poradniach prowadzona była również terapia rodzinna i konsultacje rodzin zagrożonych przemocą (konflikty małżeńskie, sprzeczne postawy wychowawcze, przemoc, itp.).

W szkołach i poradniach specjaliści otaczali wsparciem uczniów- świadków przemocy.

W kilku szkołach utworzone zostały świetlice socjoterapeutyczne prowadzone przez Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży „Con amore”. W ramach Szkolnego Klubu Wolontariatu działającego w III LO w Lublinie młodzież udzielała wsparcia dzieciom ze świetlicy socjoterapeutycznej AGAPE CLUB.

Zadanie 2: Udzielanie pomocy i wsparcia osobom lub rodzinom dotkniętym przemocą, zmuszonym do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania bądź pobytu

➤ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Podczas pracy z rodzinami pracownicy socjalni informowali osoby, wobec których istniało podejrzenie, iż doświadczają przemocy w rodzinie, o możliwości uzyskania bezpiecznego schronienia poprzez umieszczenie: w Ośrodku Wsparcia dla Samotnych Matek w Lublinie przy ul. Bronowickiej 3A, Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy przy ul. Bazyliańka 44 oraz Domach Samotnej Matki przy ul. Chmielewskiego 9 oraz ul. Romantycznej 1. Informowano ponadto o działających na terenie Miasta Lublin mieszkaniach interwencyjnych prowadzonych przez Centrum Interwencji Kryzysowej oraz Stowarzyszenie BONA FIDES.

W 2015r. 12 osób lub rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”, które ze względu na trudną sytuację życiową zostały zmuszone do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania bądź pobytu skorzystało ze wsparcia instytucjonalnego, w tym 4 osoby w Specjalistycznym Ośrodku dla Ofiar Przemocy, 1 osoba w Domu Samotnej Matki przy ul. Chmielewskiego 9, 5 osób w Ośrodku Wsparcia dla Samotnych Matek oraz 2 rodziny w Domu Samotnej Matki przy ul. Romantycznej 1. 3 osoby doświadczające przemocy zostały skierowane do pomów pomocy społecznej.

Pracownicy MOPR koordynowali pracę grup roboczych w ramach procedury „Niebieskie Karty”, gdzie osobami, wobec których istniało podejrzenie, że doświadczają przemocy ze strony rodziców były dzieci umieszczone z tego tytułu poza rodziną biologiczną: 1 osoba w Domu Dziecka przy ul. Sieroczej, 2 osoby w Rodzinnym Domu Dziecka przy ul. Kąkolowej, 1 osoba w Domu Dziecka przy ul. Generała Ducha.

➤ Sąd Rejonowy Lublin – Zachód.

W swoim zakresie Sąd podjął 22 interwencje związane z wystąpieniem przemocy w rodzinie.

➤ Centrum Interwencji Kryzysowej.

Mieszkanie interwencyjne funkcjonuje w ramach zadań Centrum Interwencji Kryzysowej. Lokal standardowo wyposażony ma 13 miejsc noclegowych. Mieszkanie przeznaczone jest dla osób i rodzin znajdujących się z różnych przyczyn w sytuacji kryzysowej - wymagającej udzielenia pomocy w postaci schronienia oraz specjalistycznej pomocy psychologiczno – terapeutycznej. W 2015 roku z tej formy pomocy skorzystało **23 osoby**, w tym **10 dzieci** do 18 roku życia. Ze schronienie skorzystało **11 rodzin**, spędzając w Mieszkaniu Interwencyjnym **755 osobodni**. W ciągu roku pracownicy socjalni CIK podpisali **32 kontrakty** na pobyt w Mieszkaniu Interwencyjnym.

➤ **Straż Miejska Miasta Lublin.**

W 8 przypadkach udzielono pomocy dzieciom narodowości Rumuńskiej zmuszanym przez osoby dorosłe do żebractwa.

➤ **Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.**

Ośrodek udzielił bezpiecznego schronienia i profesjonalnej pomocy osobom zmuszonym do opuszczenia miejsca zamieszkania lub pobytu. Udzielono 1075 porad. Liczba i rodzaj udzielonej pomocy przedstawia się następująco:

- 16 grup wsparcia,
- 14 grup terapeutycznych,
- 416 porad psychopedagogicznych,
- 192 porady medyczne,
- 144 porad prawnych,
- 46 zajęć warsztatowych.

➤ **Sąd Rejonowy Lublin-Wschód.**

Udzielono pomocy 2 osobom zmuszonym do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania poprzez umieszczenie w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Lublinie przy ul. Bazyliańka 44. W dwóch przypadkach Sąd podjął interwencje związane z przymusowym odebraniem w sytuacji zagrożenia osoby podlegającej władzy rodzicielskiej i przekazanie do placówki opiekuńczo – wychowawczej lub rodziny zastępczej.

➤ **Wydział Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin.**

Szkoły udzielają pomocy materialnej poprzez objęcie uczniów dożywianiem w ramach Rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, wskazują miejsca i instytucje służące fachową pomocą psychologiczną i socjalną, współpracują z MOPR, Rzecznikiem Praw Dziecka, asystentami rodzinnymi, domami samotnej matki, Pogotowiem Opiekuńczym w Lublinie. Dzięki współpracy między placówkami udzielono w 2015 r. pomocy w sytuacji kiedy zaszła potrzeba opuszczenia miejsca zamieszkania, w innym przypadku współpracowano podczas pobytu dziecka z Pogotowiem Opiekuńczym, zapewniono miejsce w internacie uczniowi z rodziny, w której występuje przemoc. Współpraca szkół z MOPR w celu pomocy socjalnej rodzinom czeczeńskim – pomoc w znalezieniu mieszkania, pracy, szkoły brały udział w wielu akcjach np. „Pomóż dzieciom przetrwać zimę, „Szlachetna Paczka”.

Cel III: Edukacja społeczna, profilaktyka i promocja działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadanie 1: Upowszechnianie materiałów informacyjno - edukacyjnych.

➤ Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin

W ramach realizacji zadania przekazano uczestnikom zorganizowanej przez Wydział, w dniu 19 listopada 2015 r., konferencji „Jak chronić dzieci przed molestowaniem seksualnym?” materiały informacyjno – edukacyjne zakupione ze środków finansowych Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Lublin w 2013 r. oraz udostępnione nieodpłatnie przez Fundację „Dzieci Niczyje”.

➤ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie

Wśród społeczności lokalnej pracownicy MOPR rozpowszechniali ok. 400 sztuk publikacji oraz materiałów edukacyjno – informacyjnych (ulotki, broszury, plakaty) o tematyce prewencyjnej, odnośnie zjawiska przemocy w rodzinie oraz o formach wsparcia dla osób doświadczających, bądź stosujących przemoc w rodzinie. Ponadto udzielano informacji o działających na terenie Miasta Lublin instytucjach świadczących bezpłatne wsparcie dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie poprzez opracowanie i przekazywanie osobom objętym procedurą „Niebieskie Karty” stosownych informatorów, a także wydanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości oraz Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej „Kart Praw”. Informacje o lokalizacji placówek udzielających pomocy ofiarom i sprawcom przemocy eksponowane były w widocznych i ogólnie dostępnych miejscach. Upowszechniano procedury ochrony prawnej i wsparcia psychologicznego świadków i ofiar przemocy w rodzinie, podejmowano działania promujące podnoszenie świadomości i wiedzy społecznej w zakresie zagrożeń i właściwego zachowania w sytuacjach występowania przemocy.

W ramach działalności edukacyjnej pracownicy Sekcji ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie włączyli się w realizację przez Areszt Śledczy w Lublinie programu pn. „Grupa wsparcia dla kobiet - ofiar przemocy domowej” przedstawiając prezentację multimedialną nt. przemocy w rodzinie, procedury „Niebieskiej Karty” oraz warunków i możliwości uzyskania świadczeń z pomocy społecznej. Podczas organizowanej przez Kolegium Pracowników Socjalnych konferencji pn. „Nauczyciel w obliczu uzależnień dzieci i młodzieży” przedstawiciel MOPR wygłosił prelekcję połączoną z prezentacją multimedialną pt. „Procedury pomocy rodzinom i dzieciom z problemem uzależnienia”.

➤ Sąd Rejonowy Lublin – Zachód.

W siedzibie I oraz II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej rozpowszechniano materiały edukacyjne dotyczące zjawiska przemocy oraz dostarczano informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy (1416 porad).

➤ Sąd Rejonowy Lublin – Wschód.

W siedzibie II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej rozpowszechniano ulotki, broszury i plakaty dotyczące zjawiska przemocy, udzielano informacji ofiarom przemocy na temat możliwości uzyskania pomocy i wsparcia oraz zajmowano się edukacją młodzieży w Ośrodku Kuratorskim nr 5 w Lublinie w zakresie zjawiska przemocy i przeciwdziałania agresji. W ramach akcji edukacyjnej prowadzonej w szkołach odbyły się prelekcje na temat:

- Przemoc w rodzinie – aspekty prawne,
- Dzieci bite częściej biją,
- Konsekwencje dorastania w rodzinie z problemem przemocy,
- Niedostosowanie społeczne dzieci i młodzieży a błędy wychowawcze rodziców

- i opiekunów,
- Deficyty wychowawcze w kompetencjach rodziców,
- Wpływ sytuacji rodzinnej na demoralizację dzieci i młodzieży,
- Problemy w rodzinie – gdzie szukać pomocy.

➤ **Centrum Interwencji Kryzysowej.**

W ramach projektu „Razem przeZ NIEmoc” CIK zrealizowało 9 dyżurów Mobilnego Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego „NamioCIK”, w którym dystrybuowano materiały dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie. Dodatkowo na potrzeby projektu „BEZ przemocy BEZpieczniej” wyprodukowano ulotki dotyczące zjawiska przemocy, skierowane głównie do uczniów i ich rodziców. Materiały dystrybuowano w czasie realizacji projektów oraz w czasie konferencji podsumowującej 10-lecie istnienia CIK. Rozdano ponad 1000 ulotek.

➤ **Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.**

Komisja zamawia corocznie broszury dotyczące przemocy w rodzinie, które są rozprowadzane wśród osób wezwanych na posiedzenia zespołów orzekających w ramach procedury zobowiązania do leczenia odwykowego. Na stronie internetowej Komisji umieszczona jest zakładka poświęcona przemocy w rodzinie.

➤ **Komenda Miejska Policji.**

W 2015 roku policjanci oraz pracownicy w Lublinie w trakcie prowadzonych spotkań profilaktyczno – edukacyjnych ze społecznością lokalną, jak również w trakcie podejmowanych czynności wobec ofiar przemocy, przekazywali informacje o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia osobom pokrzywdzonym przestępstwem.

Komenda Miejska Policji w Lublinie pozyskała z Departamentu Spraw Społecznych Miasta Lublin, Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie, Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Miasta Lublin, w formie papierowej, elektronicznej: informatory zawierające dane teleadresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych Miasta Lublin wraz z zakresem realizowanych przez nie oddziaływań, w szczególności korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, bazy teleadresowe istniejącej infrastruktury instytucji samorządowych a także podmiotów oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Przedmiotowe informatory zostały rozpowszechnione w jednostkach podległych KMP w Lublinie jak również umieszczenie na stronie internetowej KMP w Lublinie. Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu miasta Lublin przekazał natomiast środki finansowe w kwocie 10 000 zł., które pozwoliły na zakup maskotek policyjnych „Sierżanta Poli”. Zakupione maskotki przekazywane są małoletnim ofiarom bądź świadkom przestępstw.

Ponadto z Krajowego Biura Przeciwdziałania Narkomanii otrzymano materiały informacyjno – edukacyjne dotyczące profilaktyki narkotykowej, które przekazywano w trakcie spotkań z rodzicami i gronem pedagogicznym.

➤ **Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.**

W 2015 roku rozpowszechniano materiały edukacyjne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności oraz informowano o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie. Współpracowano z mediami (prasa, radio, telewizja) – w zakresie propagowania zachowań bez przemocy oraz zmiany postrzegania zjawiska przemocy w rodzinie. Zostało rozkolportowanych 600 broszur i ulotek oraz udzielono 360 informacji o instytucjach.

➤ **Straż Miejska Miasta Lublin.**

Rozpowszechniono 60 informacji o możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym.

➤ **Wydział Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin.**

W roku 2015 rozpowszechniano w szkołach i placówkach oświatowych materiały edukacyjne na temat przemocy, prawidłowych postaw rodzicielskich, instytucji świadczących pomoc i wsparcie, przygotowywano wystawy informacyjne na terenie szkół i poradni w oparciu o różnorodne materiały, plakaty i broszury informacyjne, publikowano informacje na stronach internetowych placówek oświatowych, przygotowywano wystawy: „Kocham, nie biję”, „Kocham, reaguję”, „Bite dzieci widzą świat inaczej”, „Zachowaj Trzeźwy Umysł”. Rozpropagowywano wśród dzieci i rodziców materiały edukacyjne pt.: „Ranisz mnie, kiedy sztychasz z mojego taty. Niszczysz mnie, kiedy każesz wybierać”, „Jestem mamy i taty”, „Nie krzywdź mnie”, „Zamiast klapsa”. W przedszkolach prowadzone były kąciki dla rodziców dostarczające im informacje na temat możliwości uzyskiwania pomocy dla rodzin zagrożonych przemocą oraz dla ofiar przemocy, a także na temat wychowywania dzieci bez przemocy. W placówkach udostępnione były wykazy instytucji udzielających wsparcia osobom indywidualnym w zakresie pomocy psychologicznej, medycznej i prawnej oraz numer telefonu zaufania. W szkołach eksponowane były plakaty dotyczące poszanowania osoby, promujące wartości i pokazujące konsekwencje łamania prawa. Rodzice na zebraniach otrzymywali ulotki dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pomocy w sytuacji kryzysu w rodzinie oraz różnych zagrożeń, ulotki opracowane przez pedagoga szkolnego „Jak wspierać dziecko w kłopotach”, uczniowie brali także udział w spotkaniach informacyjnych ze specjalistami np.: „Gdy szukasz pomocy...”, rozpowszechnianie na terenie szkoły materiałów informacyjnych m.in. o Ogólnopolskiej Kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” (ulotki, plakaty) oraz o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia. Organizowano szkolenia i przygotowywano materiały dla nauczycieli, dotyczące procedury „Niebieskie Karty” (podstawa prawna, wzory formularzy „Niebieska Karta”).

Zadanie 2: Zmiana postaw, przekonań i zachowań mieszkańców miasta Lublin wobec zjawiska przemocy.

➤ **Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin,**

Realizowano zadanie poprzez organizację w ramach środków finansowych Gminnego Programu Profilaktyk i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Lublin na 2015 r. lokalnych imprez dotyczących problematyki z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- organizację w dniach 28 – 29 maja 2015 r. imprezy z okazji Dnia Dziecka dla podopiecznych placówek wsparcia dziennego z terenu Miasta Lublina współpracujących z Wydziałem w której uczestniczyło łącznie 360 dzieci,
- organizację w dniach 10 - 11 grudnia 2015 r. imprezy z okazji Mikołaja dla podopiecznych placówek wsparcia dziennego z terenu Miasta Lublina współpracujących z Wydziałem w której uczestniczyło łącznie 341 dzieci,
- sfinansowanie wystawienia w dniach 26 maja 2015 r. oraz 3 czerwca 2015 r. spektakli profilaktycznych w Teatrze im. H. Ch. Andersena pt. „Zły Pan” poprzedzonego warsztatami profilaktycznymi w których uczestniczyło łącznie 200 osób - uczniów szkół podstawowych.

Zadanie było realizowane również przez placówki oświatowe Miasta Lublin. Szkoła Podstawowa Nr 30 w Lublinie zrealizowała w ramach Międzyszkolnych Dni Profilaktyki Miniolimpiadę pod hasłem „Rowerem po zdrowie”. W imprezie, która odbyła się w dniu 27 maja 2015 r. wzięło udział 200 uczniów. Zespół Szkół Nr 8 w Lublinie zrealizował w dniu 26 maja 2015 r. Miniolimpiadę profilaktyczno - sportową dla szkół gimnazjalnych Miasta Lublin”. W imprezie wzięło udział 135 uczniów. Przedszkole Nr 66 w Lublinie

zrealizowało w dniu 2 czerwca 2015 r. „Miniolimpiadę profilaktyczno – sportową przedszkolaków” w której uczestniczyło 430 dzieci. III Liceum Ogólnokształcące w Lublinie przygotowało i zaprezentowało spektakl profilaktyczny pod tytułem „Unikat”. W przygotowaniu spektaklu uczestniczyło 19 uczniów. Spektakl został zaprezentowany 200 uczniom i nauczycielom.

Realizując wyżej wymienione zadanie w ramach środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Lublin na 2015 r. zlecono 3 organizacjom pozarządowym, tj. Stowarzyszeniu Przyjaciół Dzieci i Młodzieży „con amore”, Stowarzyszeniu „ŁABĘDŹ” oraz Stowarzyszeniu Promocji Kultury na Rzecz Środowisk Lokalnych i Osób Niepełnosprawnych „DZIESIĄTA” realizację zadań publicznych obejmujących prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych świadczących pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym. Do świetlic prowadzonych przez organizacje pozarządowe uczęszczało, w ujęciu średniomiesięcznym, łącznie 47 dzieci. Świetlice były czynne 5 dni w tygodniu przez 4 godziny. Ponadto w ramach wyżej wymienionych środków zlecono 4 organizacjom pozarządowym, tj., Towarzystwu „NOWA KUŹNIA”, Stowarzyszeniu Promocji Kultury na Rzecz Środowisk Lokalnych i Osób Niepełnosprawnych „DZIESIĄTA”, Instytutowi Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej oraz Parafii Rzymsko – Katolickiej pw. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika realizację zadań publicznych obejmujących realizację 5 programów socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym w ogólnym wymiarze 304 godzin zajęć grupowych, 40 godzin zajęć indywidualnych w których uczestniczyło łącznie 58 dzieci.

➤ **Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie**

W 2015 roku w ramach projektu systemowego „Człowiek inwestycją w społeczeństwo” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji zrealizowano Program Aktywności Lokalnej „Szkola życia”. Powyższe działanie skierowane było do 15 osób, młodzieży w wieku 15 – 22 lata, która ze względu na miejsce zamieszkania, tj. osiedle bloków socjalnych w Lublinie przy ul. Grygowej jest szczególnie narażona na wykluczenie i izolację społeczną. Beneficjenci w ramach działania otrzymali kompleksowe wsparcie zmierzające do poprawy sytuacji życiowej poprzez działania edukacyjne, wspierające i motywujące do zmiany własnej sytuacji życiowej, tj.: wyjazdowe warsztaty integracyjno – sportowe z elementami survivalu, wyjazdowe warsztaty psychologiczno – społeczne, wyjazdowe warsztaty rozwoju osobistego, klub młodzieżowy „W sam raz”.

W ramach projektu systemowego realizowano również narzędzie, jakim jest kontrakt socjalny i jego odmiana – indywidualny program usamodzielnienia. W ramach profilaktyki zjawiska przemocy w rodzinie zastosowano następujące instrumenty aktywnej integracji:

- Trening kompetencji rodzicielskich i umiejętności społeczno - wychowawczych dla 18 osób;
- Trening kompetencji i umiejętności społecznych dla 21 osób;
- Trening kompetencji i umiejętności psychospołecznych dla osób niepełnosprawnych dla 2 osób;
- Trening zastępowania agresji dla 1 osoby,
- Warsztaty planowanie rodziny oraz profilaktyka uzależnień dla 7 osób,
- Indywidualne wsparcie w zakresie pedagogiki wspólnej zabawy z dla 7 osób,
- Grupa samopomocowa dla osób po opuszczeniu zakładu karnego dla 2 osób;

- Grupa samopomocowa dla uzależnionych od alkoholu i środków psychoaktywnych dla 5 osób;
- Grupa samopomocowa dla współuzależnionych DDA i doświadczających przemocy w dla 12 osób,
- Indywidualna terapia psychologiczna dla 52 osób.

Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w roku 2015 realizowali działania profilaktyczne mające na celu wzrost społecznej świadomości o istniejących zagrożeniach i wiedzy nt. skutecznego przeciwdziałania im:

- W dniu 1 grudnia 2015r. w siedzibie Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów, odbyło się spotkanie z funkcjonariuszami Komendy Miejskiej Policji w Lublinie, w ramach którego wygłoszono dwie prelekcje profilaktyczno – edukacyjne pt. „Bezpieczny Senior – Stop Kradzieżom” oraz „Pierwsza pomoc w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia”. W spotkaniu udział wzięły 23 osoby, w tym 7 seniorów.
- W ramach inicjatywy Wydziału Prewencji Policji Miejskiej w Lublinie zrealizowano spotkanie w siedzibie Klubu Aktywnego Seniora LSM w dniu 26 listopada 2015r., w którym uczestniczyło 15 osób oraz prelekcję w dniu 9 grudnia 2015r. w siedzibie Klubu Seniora przy Parafii p.w. Św. U. Ledóchowskiej, w której uczestniczyło 18 osób. Inicjatywy miały charakter profilaktyczno – edukacyjny z zakresu przeciwdziałania zdarzeniom kryminalnym z udziałem seniorów.
- W dniu 20 listopada 2015r. w siedzibie Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 1 przy ul. Poturzyńskiej 1, odbyło się spotkanie z funkcjonariuszem Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Lublinie pod nazwą „Bezpieczny Senior”, w którym uczestniczyło 11 osób. Nadrzędnym celem spotkania było przybliżenie seniorom zasad właściwego i bezpiecznego zachowania się w różnych sytuacjach dnia codziennego, w tym: zagadnień związanych z bezpieczeństwem osób starszych podczas korzystania ze środków komunikacji miejskiej, zachowania ostrożności w kontaktach z nowo poznanymi ludźmi, bezpiecznego korzystania z bankomatów, telefonów komórkowych w miejscach publicznych, bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych, poruszono również aspekty prawne uczestnictwa w ruchu drogowym.
- W dniu 25 listopada 2015r. w siedzibie Środowiskowego Hufca Pracy przy ul. Łabędziej 16 odbyło się spotkanie pod nazwą „Stop kradzieżom”, w którym uczestniczyło 18 osób. Inicjatywa o charakterze profilaktyczno – edukacyjnym zorganizowana była przez przedstawicieli Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji we współpracy z MOPR i ukierunkowana na przeciwdziałanie zdarzeniom kryminalnym wśród osób starszych.
- W dniu 27 listopada 2015r. w siedzibie Sekcji Pracy Socjalnej Nr 18 przy ul. Koryznowej 2b odbyło się spotkanie informacyjno – edukacyjne dla osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych pn. „Bądźmy zaradni i bezpieczni” z udziałem funkcjonariuszy Komisariatu II Policji w Lublinie. Celem inicjatywy było wskazanie uczestnikom spotkania zasad bezpiecznego funkcjonowania w domu i środowisku lokalnym. Seniorom przekazano ulotki informacyjne przygotowane przez KMP Lublin. Liczba uczestników – 11 osób.
- W dniu 9 czerwca 2015r. Sekcja Pracy Socjalnej Nr 16 we współpracy z Komendą Miejską Policji zorganizowała spotkanie informacyjno – edukacyjne dla seniorów pn. „Poczuj się bezpiecznie w domu i na ulicy”, w którym wzięło udział 36 osób.

Ponadto pracownicy poszczególnych sekcji pracy socjalnej w 2015 roku rozpowszechniali wśród beneficjentów Ośrodka ulotkę „Bezpieczny Senior” – Komendy

Wojewódzkiej Policji, Wydziału Prewencji w Lublinie.

Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w 2015 roku realizowali również działania profilaktyczne mające na celu podniesienie świadomości wśród dzieci i młodzieży gimnazjalnej na temat negatywnych skutków używania narkotyków, środków psychoaktywnych oraz alkoholu:

- W dniu 17 czerwca 2015r. w siedzibie Centrum Aktywności Środowiskowej w Lublinie przy ul. Grygowej odbyła się pogadanka dla młodzieży uczestników Grupy Wsparcia Nr 3 Centrum na temat negatywnych zachowań (agresja psychiczna, fizyczna) i ich prawnych konsekwencji, w której uczestniczyło 12 osób. Pogadankę przeprowadził policjant z VI Komisariatu Policji w Lublinie.
- W dniu 21 października 2015r. w siedzibie Centrum Aktywności Środowiskowej w Lublinie odbyły się pogadanki psychoprofilaktyczne pt. „Dopalacze droga do nikąd” skierowana do młodzieży uczestników Grupy Wsparcia Nr 2 i Nr 3 Centrum, w których uczestniczyło 20 osób. Pogadanki przeprowadzili wychowawca i psycholog.
- W dniach 6 – 8 listopada 2015r. odbył się blok warsztatów z zakresu profilaktyki uzależnień przeprowadzony podczas wyjazdowych warsztatów w Krasnobrodzie realizowanych w ramach projektu systemowego „Człowiek inwestycją w społeczeństwo”. Narzędziem realizacji projektu był Program Aktywności Lokalnej „Szkoła życia” skierowany do młodzieży w wieku do 15 do 20 lat z osiedla bloków socjalnych przy ul. A. Grygowej 4 B w Lublinie. W zajęciach uczestniczyło 12 osób.
- 20 czerwca 2015r. na terenie obiektów sportowych Szkoły Podstawowej nr 23 przy ul. Podzamcze 9 Filia Nr 1 MOPR zorganizowała festyn "Zdrowe pokolenia bez nałogów w ramach Igrzysk Kalinowszczyzny". W wydarzeniu wzięło udział 340 osób.
- W dniu 12 maja 2015r. w siedzibie Gimnazjum nr 9 w Lublinie przy ul. Lipowej 25 odbyło się zorganizowane przez pracowników socjalnych Ośrodka spotkanie pt. „Zanim będzie za późno”. Spotkanie prowadził terapeuta leczenia uzależnień z Poradni Leczenia Uzależnień przy ul. Karłowicza 1 w Lublinie. Młodzież uzyskała informację na temat: środków uzależniających, rodzajów i działania substancji psychoaktywnych w kontekście szkód wynikających z ich potencjalnego używania, dostępności specjalistycznej pomocy terapeutycznej. W spotkaniu uczestniczyło 30 uczniów klas II.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie zorganizował ponadto kampanię informacyjną „Razem przeciw uzależnieniom”, której celem było poszerzenie wiedzy na temat obecności zagrożeń w procesie wychowywania dzieci i młodzieży, zwiększenie świadomości rodziców na temat profilaktyki uzależnień. W ramach kampanii odbyły się w siedzibach poszczególnych sekcji pracy socjalnej 4 spotkania edukacyjno – profilaktyczne w dniach: 28 kwietnia 2015r., 27 maja 2015r. 17 czerwca 2015r. i 29 października 2015r. Łącznie udział wzięło 62 osoby. Spotkania prowadzone były przez terapeutę uzależnień oraz pracownika socjalnego – specjalistę II stopnia w zawodzie pracownik socjalny o kierunku praca socjalna z osobami uzależnionymi.

Pracownicy socjalni Ośrodka przy współpracy ze Środowiskowym Hufcem Pracy przy ul. Łabędziej 16 zrealizowali w 2015r. projekt socjalny „Być na prostej”, którego celem było zainteresowanie młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym ciekawymi formami spędzania czasu wolnego, poszukiwanie pasji oraz inspirowanie pasjami innych osób, solidarność międzypokoleniowa, integracja mieszkańców społeczności lokalnej. W ramach projektu odbyło się w siedzibie Środowiskowego Hufca Pracy 5 spotkań profilaktycznych w dniach: 25 marca 2015r., 29 kwietnia 2015r., 27 maja 2015r., 24 czerwca 2015r.

i 30 września 2015r. prowadzone przez pracownika Hufca Pracy oraz pracownika socjalnego. W spotkaniach uczestniczyła 20 osobowa grupa młodzieży.

Pracownicy socjalni na bieżąco udzielali także informacji na temat programów i placówek udzielających pomocy psychologicznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy związane z sięganiem po środki uzależniające przez młodzież.

➤ **Sąd Rejonowy Lublin – Zachód.**

W kampanii społecznej Tydzień Pomocy Ofiarom Przestępstw wzięło udział 13 kuratorów.

➤ **Centrum Interwencji Kryzysowej.**

W ramach projektu „RAZEM przez NIEmoc” podjęte zostały działania środowiskowe tj. Mobilny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny „NamioCIK”, w którym pracownicy i wolontariusze CIK, spotykali się z mieszkańcami Lublina w celu udzielania specjalistycznej pomocy w obszarze przeciwdziałania przemocy. Do listopada 2015 r. Centrum realizowało także projekt „BEZ przemocy BEZpieczniej w Lublinie” w ramach rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”. W ramach projektu realizowane były warsztaty edukacji prawnej oraz cykl zajęć profilaktycznych „Już wiem co zrobić” skierowany do uczniów klas I-III szkół podstawowych oraz ich rodziców. Z warsztatów skorzystało 50 słuchaczy, a ze spotkań w szkołach 536 dzieci i 263 dorosłych. W 2015 roku Centrum współpracowało z 23 wolontariuszami. Przeszkolono i przygotowano do pracy 7 nowych wolontariuszy. W sumie odbyło się 210 godzin szkolenia podstawowego. Wolontariusze przepracowali 1810 godzin w Centrum.

➤ **Straż Miejska Miasta Lublin.**

Zorganizowano imprezę masową o charakterze profilaktyczno – edukacyjnym „Bezpieczne lato – bezpieczne wakacje” oraz opracowano program profilaktyczny „Przemocy NIE”.

➤ **Komenda Miejska Policji.**

W 2015 roku policjanci Komendy Miejskiej Policji w Lublinie uczestniczyli w **49** akcjach popularyzujących pracę Policji w zakresie działalności prewencyjnej oraz przeciwdziałania zjawiskom patologicznym. W ramach podejmowanych działań organizowano pokazy tresury psów policyjnych oraz sprzętu policyjnego oraz przekazywano materiały o tematyce profilaktyczno – prewencyjnej, tj. odblaski, magnesy z logo Bezpieczny Lublin oraz z numerami telefonów alarmowych, a także ulotki „Co zrobić w razie ataku psa”. Czynny udział brały również maskotki policyjne – sierżant Poli i sierżant Alicja.

Ponadto w okresie 2015 roku zorganizowano **7** „Dni Otwartych” Komendy Miejskiej Policji w Lublinie, podczas których dzieci z lubelskich szkół i przedszkoli, a także studenci mieli możliwość zwiedzenia pomieszczeń KMP w Lublinie oraz zobaczenia pokazu sprzętu policyjnego i tresury psów policyjnych. W 2015 roku Komendę Miejską Policji w Lublinie zwiedziło ok. **653** osób.

W czerwcu 2015 roku policjanci Komendy Miejskiej Policji w Lublinie oraz Lubelska Grupa PAT zorganizowali, pod patronatem Prezydenta miasta Lublin, Ogólnopolski Głos Profilaktyki. Celem tej akcji jest promowanie mody na życie wolne od uzależnień.

W grudniu 2015 roku policjanci Komendy Miejskiej Policji w Lublinie wspólnie z Wydziałem Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Lublin zorganizowali na oddziałach dziecięcych: Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego w Lublinie oraz Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Lublinie - „MIKOŁAJKI”. W ramach tej akcji przeprowadzono spotkania z dziećmi na temat bezpiecznych zachowań. Każde dziecko otrzymało mikołajkowy prezent. W spotkaniu uczestniczyły maskotki: Św. Mikołaj, a także Sierżant Poli. Prezenty mikołajkowe dla dzieci zostały

zakupione przez Wydział Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Lublin. Komenda Miejska Policji w Lublinie włączyła się w międzynarodową kampanię „**16 Dni Przeciw Przemocy Wobec Kobiet**”. W ramach przedmiotowej akcji w dniach 25.11.2015 -10.12.2015r. policjanci i pracownicy WP KMP w Lublinie pełnili dyżury w KMP w Lublinie, mające umożliwić osobom potrzebującym wsparcia uzyskanie porady, informacjiw zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy. Ponadto prowadzono wśród społeczności lokalnej spotkania z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym zorganizowane we współpracy z Fundacją SOS Ziemi Lubelskiej w Domu Samotnej Matki w Lublinie, spotkanie z kobietami zagrożonymi przemocą w rodzinie.

➤ **Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.**

Regularnie współpracowano z lubelskimi uczelniami wyższymi (UMCS, KUL) poprzez szkolenie studentów w ramach 2-3 tygodniowych praktyk pedagogicznych i zawodowych. Z praktyk skorzystało 10 studentów, 180 osób odbyło wizytacje w Ośrodku, pracowało 4 wolontariuszy.

➤ **Wydział Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin.**

Szkoły, przedszkola, domy kultury oraz bursy zorganizowały liczne uroczystości i imprezy profilaktyczne dla rodziców, uczniów i nauczycieli promujące zdrowy styl życia oraz wartości rodzinne np. festyny środowiskowe, pikniki rodzinne, rodzinne soboty. Dla rodziców i wychowawców przeprowadzono w szkołach i placówkach liczne szkolenia i wykłady np. „Rola rodziców w wychowaniu dziecka. Oferta pomocy rodzinom w sytuacjach trudnych”, „Przemoc jako problem społeczny”, „Komunikacja tworząca więzi”, „Stawianie granic w wychowaniu”, „Szkoła dla rodziców i wychowawców”, „Jak rozmawiać na trudne tematy”, „Jak pomóc dziecku znajdującemu się w sytuacji przemocy?”, „Czego nastolatek potrzebuje od rodziców?”, „Wychowanie bez przemocy”, „NEO-REMEDIUM” program dla rodziców. Zorganizowano również spotkania pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych z rodzicami dzieci w przedszkolach, promujące wychowanie bez przemocy. Propozycją dla rodziców były również organizowane przez ośrodki szkolno-wychowawcze grupy wsparcia, poradnie psychologiczno-pedagogiczne organizowały warsztaty psychoedukacyjne, wspierające kompetencje wychowawcze i kształtujące prawidłowe postawy rodzicielskie, takie jak: „Akademia dla Rodziców”, „Szkoła dla Rodziców”, „Szkoły dla rodziców i wychowawców”, „Warsztaty rozwoju i wzmacniania umiejętności rodzicielskich”, zajęcia profilaktyczne w przedszkolach „Spotkanie z Leonem”, a dla rodziców „Agresja u dziecka w wieku przedszkolnym i jak sobie z nią radzić?” „Poznaj swoje dziecko”, program dla dzieci przedszkolnych „Skrzynia skarbów” (emocje, jak reagować na złość), prelekcje dla rodziców uczniów w szkole ponadgimnazjalnej np. „Zagrożenia wieku dorastania”, „Bezpieczny świat”. Młodzież i rodzice brali również udział w zajęciach dotyczących zdrowia psychicznego realizowanych przez Lubelskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego. Przeprowadzono liczne spotkania uczniów z przedstawicielami policji, straży pożarnej, straży miejskiej, pogotowia ratunkowego na temat bezpieczeństwa. Zmiana postaw i przekonań wobec przemocy następuje również poprzez realizację programów profilaktycznych i psychoedukacyjnych np.: realizacja autorskich programów: „Moja wartość – Ja”, „Umiem, chcę, pomogę” realizacja programu „Bumerang szczęścia”, który przygotowali sami uczniowie – ma na celu propagowanie pomagania innym, realizacja programów: „Przyjaciele Zippiego”, „Zdrowo i bezpiecznie idziemy przez życie”, „Spójrz inaczej na agresję”, realizacja w gimnazjach programu profilaktycznego „Archipelag skarbów”, „Porozumienie bez przemocy – Język Żyrafy w szkole”, „Agresja w nas i wokół nas”, „Prawa dziecka”, programów terapeutycznych „Nie jesteś sam”, „Chcemy być Sobą”, „Już sobie poradzę”, zajęcia profilaktyczno – wychowawcze w ramach programu „Profilaktyka zachowań agresywnych”, „Dobrze nam razem”, program profilaktyczny

„Mediacje krok po kroku”, „Program Mediatorów Rówieśniczych”, „ARS – czyli jak dbać o miłość”, „Droga ku dorosłości”, „Zaakceptować siebie”, „Biorę odpowiedzialność”, „Skąd się bierze egoizm we współczesnym świecie?”, „Auto asertywni, czyli o asertywności, która może uratować życie”, zajęcia socjoterapeutyczne kształtujące umiejętności społeczne dla uczniów gimnazjum „Rozwijam się”. Szkoły biorą udział w Ogólnopolskiej Kampanii Społecznej „Szkoła bez Przemocy”, przeprowadzono zajęcia edukacyjne z uczniami dot. rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie ze stresem, włączenia informacji z przemocy w rodzinie do treści szkolnych na zajęciach z wychowania do życia w rodzinie, prowadzenie zajęć wychowawczo - dydaktycznych z dziećmi w przedszkolach „Dzieci mają swoje prawa”. Podstawowe cele w wychowaniu dzieci i młodzieży to kształcenie umiejętności wyrażania uczuć i emocji oraz kształcenie zachowań prospołecznych w zakresie dostrzegania i zaspokajania potrzeb drugiego człowieka w oparciu o prawa dziecka.

Wiele placówek podejmuje różnorodne działania dbając o atrakcyjną ofertę oddziaływań wychowawczych np.: realizacja pomocy psychologicznej w ramach projektów „Unia wielkich możliwości” „Kuznia talentów”, zajęcia o charakterze terapeutycznym „Bajkoterapia”, organizacja w jednej ze szkół tygodnia poświęconego przeciwdziałaniu przemocy i agresji w szkole „Nie ulegaj presji, żyj bez agresji”. Dla rodziców i uczniów wystawiane były spektakle profilaktyczne np.: „Zamknięte drzwi”, „Profilaktyka a Ty”. Uczniowie III LO w Lublinie realizując program profilaktyki, wystawili dla uczniów i rodziców spektakl profilaktyczny „Unikanie”. Zespół Poradni nr 3 realizował Program Profilaktyczno-Interwencyjny dla rodziców, nauczycieli i młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej „Biorę odpowiedzialność” oraz realizował projekt „Młodzieżowe forum filmowe” interaktywne działania profilaktyczne mające na celu walkę ze stereotypami, radzenia sobie z przemocą wśród młodzieży. Poradnie realizują również, Szkoły dla Rodziców i Wychowawców” – trening umiejętności wychowawczych oraz programy profilaktyczne dla dzieci „Nie jesteś sam”, „Koniczynka”, „Złapać wiatr w żagle”, „Świat bez Agresji”, „Treningi Twórczego Myślenia”. W szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych realizowane były spotkania m.in.: „Dyskusyjny Klub Filmowy z warsztatami profilaktyczno-interwencyjnymi jako szansa nabywania konstruktywnych wzorców zachowań będących alternatywą do zachowań ryzykownych”, „Odpowiedzialność karna nieletnich”, „Konflikty i ich rozwiązywanie”. Wiele działań podejmuje również Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze: zorganizowanie spotkań dla wychowanków internatu z psychologiem policyjnym, dzielnicowym nt. konsekwencji bierności wobec przemocy, ustalenie przez Młodzieżową Radę Internatu i realizację przez grupy internackie Kodeksu Dobrych Relacji, uczestnictwo wychowanków internatu w Banku Dobrych Uczynków, Wzorowych Postaw i Pięknych Słów, realizacja programu profilaktyki z zakresu umiejętności społecznych. Uczniowie lubelskich szkół brali również udział w projekcie „Lublin w Sieci Życzliwości” promującym życzliwość jako wartość społeczną. Uczniowie gimnazjum brali udział w projekcie „Hate Over- jestem wolny od mowy nienawiści”, którego celem jest zmniejszenie zjawiska mowy nienawiści – formy cyberprzemocy w Internecie.

Zadanie 3: Promowanie wartości rodzinnych i wychowania bez przemocy.

➤ Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin.

W ramach środków finansowych Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Lublin na 2015 r., zlecono 2 organizacjom pozarządowym, tj. Fundacji „PRAESTERNO” oraz Katolickiemu Stowarzyszeniu Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE” realizację zadań publicznych obejmujących realizację programów dla rodziców, w tym warsztatów umiejętności rodzicielskich przygotowujących

rodziców do wychowywania dzieci bez stosowania przemocy.

Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE” zrealizowało warsztaty umiejętności rodzicielskich przygotowujących rodziców do wychowania dzieci bez stosowania przemocy pod hasłem „Wychowywać to kochać i wymagać” w łącznym wymiarze 44 godzin zajęć grupowych (4 cykle po 11 godzin) oraz 16 godzin konsultacji indywidualnych. Do prowadzonych w ramach warsztatów zajęciach grupowych zakwalifikowano łącznie 34 osoby, z konsultacji indywidualnych skorzystało łącznie 9 osób.

Fundacja „PRAESTERNO zrealizowała program w formie 4 edycji grupowych zajęć warsztatowych dla rodziców w ogólnym wymiarze 40 godzin zajęć grupowych (4 edycje po 10 godzin) w którym uczestniczyły łącznie 32 osoby.

Ponadto w ramach środków finansowych Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Lublin na 2015 r. zlecono 3 organizacjom pozarządowym, tj. Katolickiemu Stowarzyszeniu Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE”, Fundacji „PRAESTERNO” oraz Stowarzyszeniu Trzeźwościowemu „RODZINA” realizację zadań publicznych obejmujących realizację programów radzenia sobie z emocjami i z zachowaniami agresywnymi, budowania relacji interpersonalnych, rozwiązywania konfliktów.

Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE” zrealizowało program obejmujący prowadzenie grupowych zajęć w ramach „Treningu Zastępowania Agresji dla dorosłych” w ogólnym wymiarze 40 godzin oraz poradnictwa indywidualnego w ogólnym wymiarze 20 godzin w którym uczestniczyło łącznie 10 osób (5 osób skorzystało z poradnictwa indywidualnego).

Fundacja „PRAESTERNO” zrealizowała program w łącznym wymiarze 30 godzin grupowych zajęć terapeutycznych oraz 10 godzin konsultacji indywidualnych w którym uczestniczyło łącznie 10 osób.

Stowarzyszenie Trzeźwościowe „RODZINA” zrealizowało program obejmujący 12 zajęć (warsztatów) grupowych w ogólnym wymiarze 56 godzin oraz 87 godzin dyżurów w ramach Punktu Krótkiej Interwencji Profilaktycznej, w zajęciach grupowych uczestniczyło średnio 13 osób, z porad Punktu skorzystało łącznie 48 osób.

Wyżej wymienione zadania w ramach środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Lublin na 2015 r. realizowały także jednostki organizacyjne Miasta Lublin, w tym w 4 placówkach oświatowych Miasta Lublin: Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej Nr 2, Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej Nr 3, Zespole Poradni Nr 2 oraz Zespole Poradni Nr 3 zrealizowano 5 programów dla rodziców, w tym warsztaty umiejętności rodzicielskich przygotowujących rodziców do wychowywania dzieci bez stosowania przemocy dla łącznie 86 uczestników, natomiast w 6 placówkach oświatowych Miasta Lublin: Gimnazjum Nr 1, Gimnazjum Nr 7, Gimnazjum Nr 17, Gimnazjum Nr 18, Gimnazjum Nr 19 oraz Gimnazjum Nr 25 (w Zespole Szkół Nr 8 w Lublinie) zrealizowano 8 programów radzenia sobie z emocjami i z zachowaniami agresywnymi, budowania relacji interpersonalnych, rozwiązywania konfliktów dla łącznie 350 uczestników.

➤ **Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie.**

W ramach działań wpisujących się w zadanie promowania wartości rodzinnych i wychowania bez przemocy w 2015r. Ośrodek zorganizował szereg wydarzeń, których celem było zwiększenie więzi emocjonalnych w rodzinach, przybliżenie form spędzania wolnego czasu oraz wzajemna integracja rodzin:

- W dniu 9 czerwca 2015r. Filia Nr 2, Sekcja Pracy Socjalnej Nr 7 zorganizowała na skwerze przy ul. Droga Męczenników Majdanka 26 X Jubileuszowy Festyn Rodzinny "Mama, Tata i ja". Głównym założeniem festynu było propagowanie roli rodziny jako komórki społecznej oraz podkreślenie rangi integracji i solidarności międzypokoleniowej. Współorganizatorami wydarzenia była Szkoła Podstawowa

Nr 32 oraz Wielopokoleniowy Klub Wolontariusza.

- Dnia 30.05.2015r. Sekcja Pracy Socjalnej Nr 11 Filii Nr 2 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie na placu manewrowym WORD przy ul. Hutniczej 3 w Lublinie była współorganizatorem festynu z okazji Międzynarodowego Dnia Dziecka połączonego z Dniem Otwartym Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego. Wśród wielu atrakcji dzieci i młodzież z Dzielnicy Tatary uczestniczyła w pokazach sztuk walki, udzielania pierwszej pomocy, Straży Pożarnej, Policji, pojazdów Lubelskiej Grupy Motoryzacyjnej. Chętni bawili się na bezpłatnym wesołym miasteczku, wzięli udział w licznych konkursach z nagrodami, zabawie na alkogoolach, rowerowym torze przeszkód, szkolili jazdę na placu manewrowym dla kandydatów na kierowców, skosztowali darmowej grochówki, lodów oraz napojów chłodzących. Festyn uświetniły występy wokalne: zespołu "Promix", przedszkolaków oraz uczniów okolicznych szkół.
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 23 z siedzibą przy ul. Wł. Jagiełły 16, Filii Nr 2 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w dniu 30 maja 2015 rna placu przy Szkole Podstawowej Nr 52 zorganizowała XII edycję festynu "Rodzina - Felina" pod hasłem "Bawmy się razem". Mieszkańcy osiedla Felin obejrzeli występy artystyczne uczniów szkoły i zaproszonych gości, domowe zoo, pokazy Straży Pożarnej i Żandarmerii Wojskowej. Chętni mogli oznakować swoje rowery, wziąć udział w konkurencjach sportowych, turniejach rodzinnych oraz loterii fantowej.
- Pracownicy socjalni Sekcji Pracy Socjalnej Nr 18 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie wspólnie z Domem Kultury "Kalinowszczyzna", Radą Osiedla 40-lecia Robotniczej Spółdzielni Mieszkaniowej "Motor" oraz Radą Dzielnicy "Kalinowszczyzna" w dniu 30 maja 2015r. zorganizowali Rodzinny Festyn z okazji Dnia Dziecka. Program festynu obejmował różnorodne atrakcje: gry i zabawy, konkursy z urozmaiconymi nagrodami, przejażdżki konne, zabawy na powietrznej zjeżdźalni, malowanie twarzy oraz konkurencje i rozgrywki rywalizacyjne.
- W dniu 27.05.2015r. pracownicy socjalni Sekcji Pracy Socjalnej Nr 18 Filii Nr 4 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie zorganizowali spotkanie międzypokoleniowe z okazji Dnia Matki i Ojca pn. "W rodzinie siła". Uroczystość odbyła się w siedzibie Centrum Usług Socjalnych przy ul. Lwowskiej 28 w Lublinie. Harmonogram imprezy obejmował wokalny występ uczniów Szkoły Podstawowej Nr 10 w Lublinie oraz pokaz tańca towarzyskiego z Klubu Tanecznego "LIDER" w Lublinie.
- Pracownicy Sekcji Pracy Socjalnej Nr 17 w Lublinie, przy ul. Róży Wiatrów 1 we współpracy ze Świetlicą dla dzieci i młodzieży Fundacji Szczęśliwe Dzieciństwo oraz Akademią Aktywnego Seniora, które działają, przy Domu Parafialnym kościoła p.w. Najświętszego Serca Jezusowego w Lublinie, przy ul. Kunickiego 128 zorganizowali w dniu 26.05.2015r. spotkanie pn.: Kawiarenka z okazji Dnia Matki. Inicjatywa środowiskowa dla rodziców i dzieci zamieszkujących obszar dzielnicy "Dziesiąta" miała charakter otwarty. Mamy otrzymały od dzieci kwiaty, dzieci przygotowały część artystyczną tj. filmik pt. "Powiedzonka naszych mam" oraz występ zespołu wokalnego.
- Pracownicy socjalni Sekcji Pracy Socjalnej Nr 5 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, przy ul. Piekarskiej 27 w dniu 27 lutego 2015r., zrealizowali działanie środowiskowe pt. "Miłość w Złotej Jesieni", skierowane do osób pozostających w związkach małżeńskich lub partnerskich. Celem projektu było propagowanie tworzenia pełnych rodzin, wymiana doświadczeń w pokonywaniu trudności życiowych oraz wzmocnienie więzi międzypokoleniowej Podczas spotkania zaprezentowano część artystyczną: czytanie wierszy, skecz na temat relacji małżeńskich, bajki oraz wypowiedzi małych dzieci o małżeństwie. Małżonkowie z przygotowanych wierszy wybierali i dedykowali sobie nawzajem utwory, dzielili się doświadczeniami, jak również humorystycznymi opowieściami, które napotkali na

wspólnej drodze. Wszystkim parom wręczono Listy Gratulacyjne za długoletnie pożycie wraz z życzeniami kolejnych, wspólnie spędzonych chwil.

- W dniu 26 czerwca 2015r. Centrum Aktywności Środowiskowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie wraz z Sekcją Pracy Socjalnej Nr 23G i Dzielnicowym Domem Kultury "Bronowice" zorganizowali IX Festyn Rodzinny „Razem do lata”.

➤ **Sąd Rejonowy Lublin – Zachód.**

W ramach projektu „Szkoła dla rodziców” jeden kurator zrealizował program profilaktyczny dla rodziców nieletnich kierowanych do Kuratorskich Ośrodków Pracy z Młodzieżą. W programie udział wzięło 9 uczestników.

➤ **Sąd Rejonowy Lublin – Wschód.**

W Ośrodku Kuratorskim nr 5 realizowano zajęcia z zakresu kompetencji rodzicielskich w ramach „Szkoły dla Rodziców”. Dla uczestników ośrodków kuratorskich Sądu Rejonowego Lublin – Wschód i Lublin – Zachód została zorganizowana impreza edukacyjno – rekreacyjna pt. „Wyprawa po zdrowie”, z tematem przewodnim „Stop agresji, stop przemocy”. Celem imprezy było propagowanie haseł zdrowego stylu życia bez agresji i przemocy oraz aktywnego spędzania wolnego czasu.

➤ **Centrum Interwencji Kryzysowej.**

W okresie od października do listopada 2015r. w ramach projektu „BEZ przemocy BEZpieczniej w Lublinie” przeprowadzono w Szkole Podstawowej nr 23, Szkole Podstawowej nr 42 i Szkole Podstawowej nr 43 zajęcia z dziećmi oraz ich rodzicami. Odbyło się 20 jednogodzinnych spotkań z dziećmi i 10 dwugodzinnych spotkań z rodzicami. Skorzystało z nich 536 dzieci i 263 dorosłych. Prowadzono również „Szkołę dla Rodziców”, warsztaty wspierające kompetencje wychowawcze i kształtujące prawidłowe postawy rodzicielskie. Z takiej formy pomocy podczas 3 edycji skorzystało 25 osób.

➤ **Straż Miejska Miasta Lublin.**

W placówkach oświatowych zostały przeprowadzone 24 programy profilaktyczne, uświadamiające zagrożenia płynące z przemocy.

➤ **Komenda Miejska Policji.**

W zakresie realizowanych przez Wydział Prewencji KMP w Lublinie programów profilaktyczno - edukacyjnych dotyczących przemocy, przeprowadzonych zostało 351 spotkań, w których uczestniczyło 22054 osób w tym 19459 uczniów, 106 pedagogów i 2489 rodziców. W trakcie spotkań poruszano min. problematykę przemocy i agresji rówieśniczej, bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w kontekście zagrożeń wynikających z uwarunkowań społeczno – ekonomicznych współczesnego świata oraz odpowiedzialności nieletnich wobec prawa. W spotkaniach czynny udział brały maskotki policyjne - "Sierżant Poli" i "Sierżant Alicja". Ponadto w ramach działań podejmowanych na rzecz wzrostu poczucia bezpieczeństwa osób starszych przeprowadzono 12 spotkań dla 605 "seniorów", podczas których uważliwiano na działania oszustów wykorzystujących podeszły wiek oraz wrażliwość osób starszych, jak również poruszano kwestię działań jakie podejmuje Policja w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

➤ **Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.**

Pracownicy opracowali i realizowali zajęcia psychoedukacyjne z zakresu umiejętności społecznych oraz programy profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy oraz

programy i zajęcia warsztatowe z zakresu podnoszenia kompetencji rodzicielskich. Ilość przeprowadzonych zajęć profilaktycznych z zakresu przemocy – 68. Inne działania podjęte w ramach ww. zadań to działania edukacyjne wśród uczniów szkół podstawowych i w placówkach przedszkolnych na terenie Lublina.

➤ **Wydział Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin.**

Promowanie wartości rodzinnych ma miejsce podczas całego procesu dydaktycznego w szkołach i placówkach, szczególnie jednak na zajęciach godzin wychowawczych oraz na zajęciach wychowania do życia w rodzinie, religii i etyki. Praca szkolnych kół wolontariatu nastawiona jest na uwrażliwienie młodzieży na potrzeby innych i niesienie pomocy. Szkoły, przedszkola, domy kultury oraz bursy organizują od wielu lat liczne uroczystości i imprezy profilaktyczne dla rodziców, uczniów i nauczycieli promujące zdrowy styl życia oraz wartości rodzinne np. festyny środowiskowe, pikniki rodzinne (np.: „Majówka na Łęgach”, Organizacja Ekologicznego festynu Rodzinnego dla mieszkańców dzielnicy „Za Cukrownią”, Festyn na Kalinie „Ja decyduję. Wybieram sport”, „Rodzina Felina”, „Festyn integracyjny „Bądź bezpieczny i zdrowy” „Rodzinne soboty” „Krok do wakacji”, „Tour de Zambrzyce” i inne). Placówki oświatowe odgrywają również dużą rolę edukacyjną w procesie wychowania poprzez organizowanie uroczystości promujących wartości i tradycje rodzinne (świętowanie Dnia Matki, Dnia Ojca, Dnia Babci i Dziadka, Dnia Dziecka, Dzień Seniora spotkania z ciekawymi ludźmi, autorytetami). Dla rodziców i wychowawców przeprowadzono w szkołach i placówkach liczne szkolenia i wykłady na temat wychowania jak i na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zorganizowano również spotkania pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych z rodzicami dzieci w przedszkolach i szkołach promujące wychowanie bez przemocy np. „Jak z szacunkiem i miłością wyznaczać dziecku granice?”. Propozycją dla rodziców są również organizowane przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne oraz szkoły i przedszkola warsztaty psychoedukacyjne dla rodziców takie jak: „Akademia dla Rodziców”, „Szkoła dla Rodziców”, „Szkoły dla rodziców i wychowawców”, „Postawy rodzicielskie a zachowanie dziecka. Modelowanie jako metoda wychowawcza” - warsztaty dla rodziców w przedszkolu, „Granice w wychowaniu. Pobłażać czy zabraniać?” wspierające kompetencje wychowawcze i kształtujące prawidłowe postawy rodzicielskie. W wielu szkołach zapoznano rodziców z procedurą NK podczas zebrań i spotkań semestralnych. Realizacja programów wychowawczych i profilaktycznych w szkołach również opiera się na treściach związanych z wartościami rodzinnymi oraz wychowaniu bez przemocy - przykładowe zajęcia: warsztaty z umiejętności społecznych i psychologicznych; program „Rówieśniczych Doradców”, „Mediacja , jako sposób rozwiązywania konfliktów”, „Stres pod kontrolą”, Program profilaktyczny dla uczniów gimnazjum i ich rodziców „Archipelag Skarbów”, „Teraz już sobie poradzę”, realizacja w szkołach programu wychowawczego „Korona Polskiego Wychowania”, przeprowadzenie zajęć z pierwszej pomocy – „Ratujemy życie”. Młodzież ze szkół średnich uczestniczyła w Olimpiadzie Wiedzy o Rodzinie. Formą profilaktyki są również alternatywne (aktywne) formy spędzania czasu wolnego kształtujące prawidłowe wzorce zachowań, a organizowane przez domy kultury, szkoły i placówki oświatowe. Młodzieżowe domy kultury uczestniczą także w programie „Rodzina Trzy Plus”.

Cel IV: Podnoszenie i doskonalenie umiejętności, kompetencji kadry, rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej.

Zadanie 1: Systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury „Niebieskie Karty” i prowadzenia interwencji kryzysowej

➤ Centrum Interwencji Kryzysowej

Trzech pracowników CIK zostało przeszkolonych w Fundacji „Dzieci Niczyje” i uzyskało certyfikat uprawniający do prowadzenia zajęć profilaktycznych z dziećmi i rodzicami. W ciągu 2015 roku 8 pracowników Centrum odbyło szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wszyscy pracownicy Centrum brali udział w superwizji.

➤ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie.

W 2015 roku pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie uczestniczyli łącznie w 26 szkoleniach specjalistycznych, konferencjach, warsztatach oraz seminariach. Łącznie w niniejszych inicjatywach uczestniczyło 291 osób. Organizatorem wymienionych form kształcenia był Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Urząd Miasta Lublin, organizacje pozarządowe oraz inne instytucje.

Z zakresu tematycznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie pracownicy Ośrodka odbyli szkolenia:

- Procedura „Niebieskiej Karty” - aspekty prawne i psychologiczne (4 osoby),
- Przemoc wobec wolności seksualnej (1 osoba),
- Sieć Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Doświadczającym Przemocy (1 osoba),
- Praca z rodziną w procedurze „Niebieskiej Karty” - nowoczesne kierunki pomagania, opracowanie indywidualnego planu pomocy i jego weryfikacja (5 osób),
- Szkolenie dla kadry instytucji pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (2 osoby),
- Praca z dzieckiem krzywdzonym (3 osoby),
- Superwizja jako element wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami stosującymi przemoc (1 osoba),
- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć (1 osoba).

➤ Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym AGAPE

Zorganizowano szkolenia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla personelu medycznego, policjantów i pracowników oświaty. W szkoleniach uczestniczyło 100 osób.

➤ Straż Miejska Miasta Lublin.

Pracownicy brali udział w szkoleniach na temat:

- „Przemoc w rodzinie – przepisy prawne i aspekty techniczne” – 1osoba.
- „Podstawy diagnostyki psychiatrii z elementami terapii I i II stopnia” – 2 osoby.
- „Zachowania ryzykowne. Diagnoza, profilaktyka, terapia” – 1osoba.
- „Diagnoza i pomoc dziecku będącemu ofiarą przemocy seksualnej” – 1osoba.

➤ **Komenda Miejska Policji.**

W 2015 roku, w ramach szkolenia resortowego z zakresu szacowania ryzyka zagrożenia życia i zdrowia w związku z przemocą w rodzinie, przeszkolonych zostało 52 policjantów z zespołów patrolowo – interwencyjnych, zespołów dzielnicowych Komendy Miejskiej Policji w Lublinie. Ponadto przeprowadzono 19 szkoleń z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty” w których udział wzięło 392 policjantów KMP w Lublinie.

Ponadto policjanci KMP w Lublinie brali udział w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- 10.04. 2015 r. – szkolenie pt. „Przemoc w rodzinie – przepisy prawne i aspekty praktyczne”.
- 02.10.2015r. – szkolenie pt. „Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej – nowe podejście systemowe”. Realizowane przez Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.
- 26 -28.10.2015r. szkolenie pt. „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć” zorganizowane na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.
- 06.11.2015r. szkolenie w ramach projektu „BEZ przemocy Bezpieczniej w Lublinie” pt. „Diagnozowanie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”.
- w miesiącach wrzesień, październik, listopad 2016 roku - szkolenie pt. „Metodyka pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie” organizowane na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie.

➤ **Ośrodek Leczenia Uzależnień SP ZOZ w Lublinie**

Pracownicy OLU uczestniczyli m.in. w szkoleniach dotyczących pracy ze sprawcami przemocy oraz w Studium Przeciwdziałania Przemocy.

➤ **Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.**

Trzech pracowników Ośrodka uczestniczyło w Interdyscyplinarnym Szkoleniu dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zorganizowanym przez PARPA. Cztery osoby ukończyły Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – kurs I oraz II stopnia, zorganizowany przez Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

➤ **Wydział Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin.**

Poradnie psychologiczno-pedagogiczne prowadziły szkolenia w ramach rad pedagogicznych w szkołach w celu podniesienia umiejętności pracy z osobami dotkniętymi problemem przemocy oraz skuteczniejszego radzenia sobie ze stresem, spotkania metodyczne dla psychologów i pedagogów, będących pracownikami poradni lubelskich dotyczące diagnozy przemocy i sposobów rozwiązywania konfliktów, prowadzono zajęcia superwizyjne dla realizatorów programu „Szkoła dla rodziców i wychowawców”. Pracownicy poradni oraz szkół i placówek brali również udział w szkoleniach i kursach, np.: „Systemowe podejście w terapii rodzin”, „ Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”, „Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem”, „Procedury postępowania z dzieckiem krzywdzonym”, „Diagnoza i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”, „Rozpoznawanie i profilaktyka problemów psychicznych dzieci w szkole”, „ Tutoring szkolny – nowa jakość w relacjach uczniowie - nauczyciele-rodzice” , „Pomoc dzieciom, ofiarom przestępstw”, „Bezpieczeństwo w sieci – przeciwdziałanie cyberprzemocy”, „TZA” (Trening Zastępowania Agresji).

Zadanie 2: Konferencje i seminaria z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla przedstawicieli instytucji, służb, różnych grup zawodowych i społecznych zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

➤ **Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin.**

W ramach środków finansowych Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Lublin na 2015 r. 1. Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin zorganizował w dniu 19 listopada 2015 r. konferencję „Jak chronić dzieci przed molestowaniem seksualnym?”. Konferencja skierowana była do pedagogów, pracowników placówek oświatowych, w tym szkół różnego szczebla i przedszkoli, Miejskiego Zespołu Żłobków w Lublinie, placówek opiekuńczo – wychowawczych i wsparcia dziennego oraz kuratorów sądowych. W konferencji uczestniczyło łącznie 117 osób.

Wyżej wymienione zadanie w ramach środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Lublin na 2015 r. realizowane było także przez placówkę oświatową Miasta Lublin, tj. Zespół Szkół Nr 8 w Lublinie, który zorganizował warsztaty dla nauczycieli przygotowujące do realizacji zajęć wychowawczo – profilaktycznych „Spójrz inaczej na agresję” w których uczestniczyły łącznie 32 osoby.

➤ **Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie**

Pracownicy Ośrodka w 2015r. uczestniczyli w następujących konferencjach o tematyce przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- „Życ i przetrwać w rodzinie z problemem alkoholowym” – 17 osób;
- „Nowe formy resocjalizacji więźniów oraz perspektywy ich integracji oraz zatrudnienia” – 2 osoby;
- „Dopalacze - droga do nikąd” – 47 osób;
- „Rola władz samorządowych w kształtowaniu lokalnej polityki w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych” – 4 osoby;
- „Razem przez Niemoc” – 28 osób;
- „Sieć Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Doświadczającym Przemocy” – 3 osoby;

➤ **Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.**

W dniu 10 kwietnia 2015 roku odbyło się zorganizowane przez Komisję szkolenie pod tytułem *Przemoc w rodzinie – procedura „Niebieska Karta”*. Zajęcia prowadził Jarosław Polanowski. W szkoleniu – oprócz członków Komisji – wzięli udział pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

➤ **Centrum Interwencji Kryzysowej.**

W listopadzie 2015 roku Centrum Interwencji Kryzysowej zorganizowało dwudniową konferencję podsumowującą projekt „RAZEM przez NIEmoc” współfinansowany ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz dziesięciolecie istnienia naszej instytucji. W konferencji wzięło udział 120 przedstawicieli służb zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

➤ **Straż Miejska Miasta Lublin.**

Jeden pracownik brał udział w konferencji „Razem przez Niemoc” zorganizowanej przez Centrum Interwencji Kryzysowej.

➤ **Sąd Rejonowy Lublin – Zachód.**

21 pracowników uczestniczyło w następujących konferencjach i szkoleniach:

- Żyć i przetrwać w rodzinie z problemem alkoholowym,
- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- Razem przez NIEmoc,
- Jak chronić dziecko przed molestowaniem seksualnym,
- Budowanie lokalnego wsparcia dla osób w kryzysie.

➤ **Sąd Rejonowy Lublin – Wschód.**

Pracownicy uczestniczyli w niżej wymienionych szkoleniach i konferencjach:

- Przepięstwa przeciwko wolności seksualnej. Nowe podejście systemowe,
- XIX Ogólnopolska Konferencja przeciw przemocy w rodzinie,
- Powiedz stop uzależnieniom,
- Razem przez NIEmoc,
- Jak chronić dziecko przed molestowaniem seksualnym,
- Razem przeciwko przemocy. Stop przemocy domowej,
- Charakterystyka zjawiska przemocy domowej: ujęcie psycho-socjo-pedagogiczne,

➤ **Komenda Miejska Policji.**

Pracownicy i policjanci uczestniczyli w konferencjach, kampaniach oraz projektach organizowanych przez:

- Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie – „Razem przez NIEmoc”, udział w konferencji i warsztatach,
- Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie, udział w uroczystej Gali z okazji obchodów 10-lecia CIK w Lublinie,
- Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE” – „Tydzień Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przepięstwem” w dniach 23.02. – 28.02.2015r.

Podczas trwania w/w tygodnia pracownicy i policjanci z Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Lublinie oraz dzielnicowi z Komisariatów Policji KMP w Lublinie pełnili dyżur w „Miejskim Pokoju Przyjęć dla Ofiar Przemocy” KMP w Lublinie w Katolickim Stowarzyszeniu Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE”, Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej prowadzonej przez Stowarzyszenie Bona Fides, Prokuraturze Rejonowej Lublin – Północ w Lublinie oraz dyżury telefoniczne przy telefonie informacyjno – konsultacyjnym „Potrzebujesz pomocy – zadzwoń” 81 535 53 30, funkcjonującym przy Wydziale Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Lublinie.

➤ **Prokuratura Okręgowa w Lublinie.**

Prokurator Prokuratury Rejonowej w Lublinie uczestniczyła w zorganizowanej w dniu 26 lutego 2015 r. przez Prokuratora Generalnego we współpracy z Rzecznikiem Praw Obywatelskich konferencji „Indywidualna ocena służąca ustaleniu szczegółowych potrzeb ofiar przepięstw w zakresie ochrony” oraz zorganizowanej w dniach 1-2 grudnia 2015 r. przez Prokuratora Generalnego we współpracy z Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Równego Traktowania oraz Helsińską Fundacją Praw Człowieka konferencji „Zgwałcenie. Definicja, reakcja, wsparcie dla ofiar”.

➤ **Wydział Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin.**

Pracownicy placówek oświatowych brali liczny udział w konferencjach tematycznych np.: „Mediacje rówieśnicze”, „Profilaktyka – wspieranie rozwoju ucznia” „Bezpieczeństwo w sieci”, „Agresja i przemoc – jak skutecznie jej zapobiegać” , „Razem przeciwko przemocy”, „Szkoła aktywna wychowawczo” (ZSCHiPS), „Zagrożenia związane z hazardem” , „Dopalacze – droga donikąd” , „Wychowanie ku wartościom”, „Profilaktyka a TY”, „Żyć i przetrwać w rodzinie z problemem alkoholowym”, „Między zdrowiem a chorobą. Ochrona zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży”, „Jak chronić dzieci przed molestowaniem seksualnym”, „RAZEM przez Niemoc”.

➤ **Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.**

Pracownicy Ośrodka w roku 2015 uczestniczyli w następujących seminariach, szkoleniach i konferencjach:

- Ogólnopolska Konferencja naukowa. „Prawnokarna ochrona pokrzywdzonych przemocą domową” – Organizator KUL Lublin (1 uczestnik),
- „Algorytmy działania w przypadkach przemocy w rodzinie” – Stowarzyszenie „Niebieska linia” Warszawa (1 uczestnik),
- Konferencja „RAZEM przez NIEmoc” CIK Lublin (4 uczestników),
- „10 lat ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – historia, doświadczenia, wyzwania” – MRPiPS Warszawa (1 uczestnik).

Cel V: Zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie.

Zadanie 1: Działania profilaktyczne oraz korekcyjno – edukacyjne, w tym programy dla sprawców osadzonych w Areszcie Śledczym oraz nieletnich sprawców przemocy.

➤ Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin.

Zostały przekazane środki finansowe w ramach Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Lublin na 2015 r. do budżetu Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie na realizację 2 wstępnych programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz programu korekcyjnego - pogłębionego dla osób stosujących przemoc w rodzinie, które ukończyły wstępny program korekcyjno – edukacyjny.

➤ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Pracownicy Ośrodka w 2015r.:

- Wystąpili do Aresztu Śledczego o objęcie programem korekcyjno – edukacyjnym 1 sprawcy przemocy w rodzinie,
- Skierowali 23 wnioski do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o zastosowanie przymusu leczenia odwykowego wobec osób podejrzewanych o stosowanie przemocy w rodzinie,
- W 22 przypadkach złożyli zawiadomienia do Prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa ściganego z urzędu,
- 154 osoby podejrzewane o stosowanie przemocy w rodzinie zostały skierowane na warsztaty korekcyjno – edukacyjne,
- Podejmowali współpracę ze Stowarzyszeniem PRAESTERNO w zakresie wsparcia dla 1 sprawcy przemocy,
- W stosunku do 1 osoby przekazano Policji i kuratorowi sądowemu informację o ponownym stosowaniu przemocy w rodzinie przez osobę uprzednio skazaną za tego rodzaju przestępstwo,
- 381 sprawców uczestniczyło w posiedzeniach grup roboczych,
- Sporządzono 375 „Niebieskich Kart – D” służących weryfikacji sytuacji oraz podjętych zobowiązań ze strony osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.

➤ Centrum Interwencji Kryzysowej.

Dla sprawców przemocy domowej przeprowadzono 2 podstawowe programy korekcyjno – edukacyjne zrealizowane w Areszcie Śledczym w Lublinie oraz jeden program pogłębiony. Pierwsza edycja programu podstawowego trwała 77,5 godziny. Udział w niej wzięło 10 osób, a ukończyło 9. Druga edycja 68 godzin, rozpoczęło 14 osób, zakończyło 13. Program pogłębiony – 60 godzin zajęć grupowych i 40 godz. spotkań indywidualnych. Uczestniczyło 9 osób, ukończyło 6 osób.

➤ Ośrodek Leczenia Uzależnień SP ZOZ w Lublinie.

Pracownik OLU współprowadził dwie edycje programu edukacyjno – korekcyjnego według metody Duluth w Lubelskim Areszcie Śledczym.

➤ Sąd Rejonowy Lublin – Wschód.

Wśród uczestników Ośrodka Kuratorskiego nr 5 prowadzono działania wychowawczo – resocjalizacyjne i profilaktyczne, wynikające z ustawowych zadań ośrodków kuratorskich. Realizowano zajęcia z zakresu psychoterapii i socjoterapii, profilaktyki uzależnień, arteterapii, Treningu Zastępowania Agresji, co ma na celu odrzucenie przez

nieletnich zachowań antagonistyczno – destrukcyjnych i wykształtowanie postaw społecznie pożądanych.

➤ **Wydział Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin.**

Uczniowie w szkołach i placówkach objęci byli działaniami wychowawczymi i profilaktycznymi wynikającymi z Programów Wychowawczych i Szkolnych Programów Profilaktyki opracowanych przez placówki. Szkoły realizują również dodatkowo wiele programów profilaktycznych, na które pozyskują fundusze ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz z wielu innych źródeł. Młodzież szkolna uczestniczy w lokalnych i ogólnopolskich akcjach profilaktycznych, np. „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Szkoła bez przemocy”. W wielu szkołach prowadzone są zajęcia profilaktyczne „Spójrz Inaczej” oraz „Trening Zastępowania Agresji ART.” Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii prowadził dla swoich wychowanków socjoterapię, terapię indywidualną oraz terapię rodzinną.

Wnioski i propozycje dotyczące dalszej realizacji Programu rekomendowane przez Zespół Interdyscyplinarny w Lublinie:

W wyniku analizy danych sprawozdawczych z realizacji Programu w 2015r. opracowano główne kierunki dalszych działań, mające wpływ na wzrost jakości dotychczas realizowanych zadań:

- Specjalistyczne szkolenia oraz superwizje kadr działających w obszarze przemocy w rodzinie,
- Tworzenie i aktualizowanie ogólnodostępnej bazy danych instytucji pomocowych działających na rzecz osób doświadczających przemocy,
- Doskonalenie zasad współpracy interdyscyplinarnej w celu zwiększenia skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- Kontynuacja realizacji przez Komendę Miejską Policji, MOPR i CIK projektu „Przyjazne patrole”,
- Popularyzowanie i prowadzenie działań zapobiegających wtórnej wiktyimizacji ofiar przemocy w rodzinie,
- Dalsze zabezpieczanie stałego, systematycznego wsparcia dla osób doświadczających przemocy, przy jednoczesnym zabezpieczeniu oddziaływań kierowanych do sprawców przemocy, w tym prowadzenie stałego programu edukacyjno – korekcyjnego dla sprawców,
- Działania mające na celu uwrażliwienie Mieszkańców Lublina na zjawisko przemocy oraz edukacja w zakresie reagowania w sytuacji bycia świadkiem przemocy,
- Dalsze inicjowanie i angażowanie się w kampanie społeczne o charakterze edukacyjnym dotyczące przeciwdziałania przemocy, zwalczania uprzedzeń, dyskryminacji;
- Inicjowanie powstawania i wspieranie realizacji programów profilaktycznych dotyczących wiedzy, umiejętności i postaw mających wpływ na stosowanie przemocy w relacjach rodzinnych,
- Pogłębienie wiedzy o skali zjawiska przemocy, dostępnych zasobach pomocy i zmianach w tym zakresie, poprzez gromadzenie i przetwarzanie danych statystycznych z zakresu działań Programu, istniejącej infrastruktury instytucji pomagających rodzinie doświadczającej przemocy,
- Pozyskiwanie, publikacja, dystrybucja materiałów edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz promowania działalności poszczególnych instytucji pomocowych,
- Koordynacja działań i współpracy pomiędzy samorządami, służbami i instytucjami w zakresie wpływającym na skuteczność podejmowanych interwencji,
- Wspieranie istniejących i inicjowanie powstawania nowych podmiotów oferujących pomoc osobom doświadczającym przemocy w formie: pomocy psychologicznej, pomocy prawnej, grup wsparcia, pomocy w kontakcie indywidualnym,
- Prowadzenie działań promujących pozytywne wzorce wychowawcze oraz zasady prawidłowej komunikacji w rodzinie,
- Zabezpieczenie środków finansowych na działalność oraz obsługę administracyjną Zespołu Interdyscyplinarnego.

Zastępca Prezydenta Miasta Lublin

Monika Lipińska

~~Przewodniczący~~
Zespołu Interdyscyplinarnego
w Lublinie

mgr Adam Motloch